

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ТЕМУ: УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ
РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ В ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЕКОНОМІКИ**

другий (магістерський)

(рівень вищої освіти)

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0722-удмф-з
спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та
страхування”

(код і назва спеціальності)

освітньої програми управління державними та
місцевими фінансами

(код і назва освітньої програми)

спеціалізації _____

(код і назва спеціалізації)

Гужва К.Є

(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри інформаційної економіки,
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)
підприємництва та фінансів, доцент, к.е.н.

Ткаченко Є.Ю.

Рецензент професор кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів,
професор, д-р екон. наук Глушчевський В.В.

Запоріжжя
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ Ю.М.ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”
(код та назва)
Освітня програма управління державними та місцевими фінансами

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
“___” _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

_____ Гужві Катерині Євгенівні _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки

керівник роботи Ткаченко Єлизавета Юріївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від “09” жовтня 2023 року № 1579-с

2. Строк подання студентом роботи 06.12.2023

3. Вихідні дані до роботи : 1. Постановка задачі.

2. Перелік літератури.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

_____ 1. Теоретична частина _____

_____ 2. Аналітична частина _____

_____ 3. Рекомендації _____

. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

_____ презентація _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

7. Дата видачі завдання 10.09.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розробка плану роботи.	09.10.23	
2	Збір вихідних даних.	17.10.23	
3	Обробка теоретичних джерел.	31.10.23	
4	Розробка першого і другого розділу.	8.11.23	
5	Розробка третього розділу.	22.11.23	
6	Оформлення і нормоконтроль кваліфікаційної роботи	30.11.23	
7	Захист кваліфікаційної роботи.	15.11.23	

Студент _____

(підпис)

Гужва К.Є.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____

(підпис)

Ткаченко Є.Ю.

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Гужва К.Є. Удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки: 106 с., 17 рис., 22 табл., 71 джерело, додатки

Ключові слова: фінансові ресурси, зобов'язання, капітал, управління, ефективність, модель.

Розглянуто теоретичні основи удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки. Визначено показники розвитку банківської системи України. Досліджено показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк», проаналізувати структуру, та особливості формування його фінансових ресурсів. Визначено напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку АТ КБ «ПриватБанк».

ABSTRACT

Guzhva K.E. Improving the management of financial resources of the state bank during the period of economic transformation: 106 pages, 17 figures, 22 tables 71 references, –supplements

Keywords: financial resources, liabilities, capital, management, efficiency, model

The theoretical foundations of improving the management of the financial resources of the state bank during the period of economic transformation are considered. The indicators of the development of the banking system of Ukraine are determined. The activity indicators of JSC KB "PrivatBank" were studied, the structure and peculiarities of the formation of its financial resources were analyzed. The directions for improving the management of financial resources of the state bank JSC CB "PrivatBank" have been determined.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ В ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	11
1.1 Сутність фінансових ресурсів державного банку.....	11
1.2 Управління формуванням та використанням фінансових ресурсів банку	16
1.3 Показники розвитку банківського сектору України в 2020-2022рр.....	24
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	38
2.1 Організаційно – економічна характеристика АТ КБ «ПриватБанк»	38
2.2. Аналіз зобов'язань та капіталу АТ КБ «ПриватБанк».....	46
2.3. Аналіз активів та кредитів клієнтам АТ КБ «ПриватБанк»	60
2.4 Аналіз ліквідності та фінансової стійкості.....	65
Висновки до розділу 2	70
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ	72
3.1 Формування стратегії діяльності АТ КБ «ПриватБанк».....	72
3.2 Динамічна модель фінансової діяльності банку та її використання в процесі управління.....	77
3.3. Визначення залежності між показниками діяльності АТ КБ «ПриватБанк».....	81
Висновки до розділу 3	88
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ.....	102

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОСИЛАНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ
ТА ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
А		
Автор	авт.	
Автореферат	автореф.	
В		
Вулиця	вул.	
Г		
Гривня	грн.	біля цифр
Д		
Додаток	дод.	
Дисертація	дис.	
Доклад	докл.	
Доктор	д-р	у назві вченої ступені
Документ	док.	
Доцент	доц.	біля прізвища
З		
Завідуючий	зав.	при назві посади
І		
Імені	ім	біля прізвища
Інше	ін.	
К		
Кандидат	канд.	у назві вченої ступені
Кафедра	каф.	
Кабінет міністрів України	КМУ	
Л		
Літр	л.	біля цифр
М		
Місто	м.	
Мільйон гривен	млн.грн.	
Мільярд гривен	млрд. грн.	біля цифр
Н		
Науково дослідницький інститут	НДІ	
Номер	№	біля цифр
О		
Область, обласний	обл.	
Одиниця виміру	од. вим	
П		
Публічне акціонерне товариство	ПАТ	

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
Примітка	прим.	
Промисловість	пром-сть	
Р		
Рік	р.	біля цифр
Роки	р.р.	біля цифр
Розділ	розд.	
Район	р-н	
Рецензія	рец.	
Рисунок	рис.	
С		
Сторінка	с.	біля цифр
Т		
Таблиця	табл.	
Таке інше	т.і.	
Тисяч одиниць	тис. од.	біля цифр
Ф		
Факультет	фак.	
Ч		
Чоловік	чол.	

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система як складова фінансової системи будь-якої країни відіграє вирішальну роль у її економічному розвитку. Головні функції банків полягають у мобілізації тимчасово вільних грошових коштів і їх розміщенні від свого імені й за свій рахунок на умовах зворотності, терміновості і платності у формі кредитування держави, юридичних і фізичних осіб, у проведенні фінансових розрахунків і формуванні платіжної системи держави, здійсненні грошової емісії в банківській та депозитній формах тощо.

Основу функціонування банківської системи складають фінансові ресурси. Управління банківськими ресурсами – це діяльність, що пов'язана із залученням грошових коштів вкладників та інших кредиторів, визначення розмірів та відповідної структури джерел грошових коштів. Від якості управління залежить досягнення поставлених стратегічних цілей банку, стабільність його розвитку та конкурентоспроможність. Після фінансових криз питання удосконалення процесу управління фінансовими ресурсами постало як одне із першочергових, тому дослідження сутності категорії «фінансові ресурси банку» та витоків теорії управління у цій сфері на сьогоднішній день є завданням актуальним та доцільним до розгляду.

Суттєвий внесок у дослідження теоретичних та практичних засад формування фінансових ресурсів банків зробили такі зарубіжні вчені, як: А. Маршал, А. Сміт, П. Роуз, а також вітчизняні науковці М. Алексеєнко, О. Барановський, О. Дзюблюк, А. Мороз, О. Огієнко, М. Савлук. та ін.

Актуальність проблем управління фінансовими ресурсами державного банку обумовили вибір теми роботи, мету, завдання та напрямки дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки.

Відповідно до цільової спрямованості роботи поставлено такі задачі:

- розглянути теоретичні основи удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки;
- визначити показники розвитку банківської системи України;
- дослідити показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк», проаналізувати структуру, та особливості формування його фінансових ресурсів
- визначити напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси державного банку.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні положення та практичний інструментарій управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну базу дослідження склали загальнонаукові та спеціальні методи: для уточнення понятійного апарату, розвитку теоретико-методологічних засад – методи порівняння, аналізу та синтезу, індукції та дедукції; для аналізу статистичних даних – методи групувань, середніх величин, порівняльного аналізу, графічний; для визначення стану впровадження методів оцінки показників діяльності банку – метод опитувань, систематизації та узагальнення. Основою досліджень стали фундаментальні положення економічної теорії, законодавчі й нормативні акти України, монографії, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у наступному:

удосконалено науково – методичні підходи управління фінансовими ресурсами державного банку в період трансформації економіки, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на використанні економіко-математичних моделей, які відображають взаємовідносини та взаємозалежності між показниками діяльності банку, необхідними для забезпечення подальшого стратегічного та оперативного планування фінансової діяльності банку.

Інформаційною базою дослідження виступали роботи вітчизняних та зарубіжних учених-економістів з питань фінансового аналізу, спеціальна економічна література, нормативно-законодавчі акти України, матеріали

наукових конференцій, дані бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності банку.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості використання запропонованих практичних рекомендацій для підвищення якості та ефективності формування системи управління фінансовими ресурсами державного банку.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ В ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

1.1 Сутність фінансових ресурсів державного банку

Державні комерційні банки, займаючи домінуюче становище у сфері фінансового посередництва, мають величезний вплив на розвиток економіки країни та окремих її складових.

Особливістю державної політики щодо банків є перенесення цільових орієнтирів із створення умов, що забезпечують підвищення стійкості банківської системи, та посилення її функціональної ролі в економіці [3] на підвищення ефективності функціонування банківського сектора економіки та перетворення його на інструмент сталого економічного зростання [7].

Розвиток банківського сектора стримується низкою обставин як внутрішнього, і зовнішнього характеру.

Зовнішніми стримуючими факторами є:

- обмежені ресурсні можливості банків,
- дефіцит середньострокових та довгострокових пасивів;
- недостатньо високий рівень довіри до банків із боку населення, який стримує можливості банків щодо акумулювання найбільш стабільних ресурсів населення.

До внутрішніх перешкод, поряд з нерозвиненою системою управління, слабким рівнем бізнес-планування, незадовільним рівнем керівництва в деяких банках відносяться недостатній рівень капіталізації банків та фіктивний характер значної частини капіталу окремих банків.

Комплексну характеристику діяльності банків з формування ресурсів дозволяє дати підхід, який ґрунтується на понятті «фінансування». У фінансовому менеджменті воно є базовим, оскільки розгляд діяльності будь-якого банку неможливий без дослідження питань його фінансового

забезпечення. Найбільш загальне визначення цього поняття таке: «Фінансування це забезпечення необхідними фінансовими ресурсами витрат на розвиток банку» [9. С. 192]. Тому, фінансування капітальних вкладень розглядається як процес забезпечення фінансовими ресурсами витрат з технічного розвитку [8. С. 294], а фінансування інвестицій - як 'один з напрямів фінансування, що забезпечує інвестиційну діяльність банку необхідними фінансовими ресурсами» [2. С. 101].

Інший підхід до трактування фінансування полягає у зміщенні акцентів із забезпечення ресурсами на їхнє використання. При цьому «фінансування - це 'форми та методи використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку банку» [2,с.104], а, наприклад, фінансування інноваційної діяльності - 'напрямок та використання коштів на створення та впровадження інновацій [2. С. 102]. Такий підхід переважає й у дослідженнях діяльності банку, коли питання формування ресурсів банку розглядаються через механізм їхнього подальшого використання [5,с.116].

Аналіз показує, що ключовими у фінансуванні є фінансові ресурси, без яких неможливе задоволення різноманітних потреб розвитку. Наукове поняття категорії «фінансові ресурси» тісно пов'язано з вищою за ступенем абстракції категорією «фінанси». Розподіл та перерозподіл вартості за допомогою фінансів обов'язково супроводжується рухом коштів, що набувають специфічної форми фінансових ресурсів. Таким чином, фінансові ресурси виступають провідником фінансових відносин та виконують усі функції фінансів.

Більшість вчених ототожнюють фінансові ресурси банку та банківські ресурси. При цьому банківські ресурси визначають як основу діяльності будь-якого банку, оскільки процеси формування ресурсів і надання позик перебувають у тісному взаємозв'язку. Для з'ясування сутності фінансових ресурсів банку порівнюємо наукові підходи вчених (табл. 1.1).

Розглядаючи економічний зміст ресурсів банків, зазначимо, що їх рух здійснюється на кредитній основі, та вони є своєрідним товаром.

Таблиця 1.1 – Теоретичні підходи вчених щодо визначення сутності поняття “фінансові ресурси банку”

Автори	Наукова думка щодо визначення сутності поняття “фінансові ресурси банку”
Едвін Дж. Долан, [5]	Досліджуючи ресурси банку, пропонує звернутися до правового боку банківського балансового звіту, де відображено депозити, позики й акціонерний капітал банку.
Мороз А., Савлук М., [5]	Ресурси комерційного банку – це сукупність коштів, що є у його розпорядженні та використовуються для виконання активних операцій.
Алексеев М., [2]	Банківські ресурси – сукупність грошових ресурсів й виражених у грошовій формі матеріальних, нематеріальних та фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і можуть бути використані ними для здійснення активних операцій та надання послуг.
Волохата К., [15]	Фінансові ресурси банку – це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формуються у процесі розподілу та перерозподілу та використовуються в банківській діяльності з метою отримання прибутку.
Васюренко О., [9]	Ресурси комерційного банку – це сукупність власних, залучених і цільових фінансових коштів банку, що знаходяться в безпосередньому його розпорядженні і використовуються на його розсуд для здійснення повномасштабної банківської діяльності.
Вовчак О. Руцишин Н., [12]	Ресурси банку – це сукупність грошових коштів, що знаходяться у його розпорядженні й використовуються для здійснення активних та інших операцій.
Лаврушин О., [43]	Банківські ресурси – це сукупність власних і залучених коштів, що є у розпорядженні банку та використовуються для проведення активних операцій.
Присяжнюк О., [53]	Ресурси комерційного банку – його власний капітал, залучений і позиковий капітал, а також як самостійне джерело власних коштів банку.
Кутідзе Л., Гранько О., [42]	Ресурси комерційних банків – сукупність власного капіталу і залученого банком у результаті проведення пасивних і активно-пасивних операцій, а також коштів, що є в його розпорядженні і можуть бути використані для активних операцій.

Споживча вартість банківських ресурсів полягає у спроможності функціонувати як капітал і приносити дохід у вигляді позичкового прибутку, що є складовою банківських прибутків.

З огляду на це вважається: поняття “ресурси комерційних банків” може мати два аспекти.

По-перше, традиційні банківські ресурси являють собою акумульовані банком тимчасово вільні кошти господарства й населення на умовах забезпечення зобов'язань власності чи боргу для подальшого розміщення на ринку з метою отримання прибутку.

По-друге, окрім традиційних банківських ресурсів, у дане поняття можна включити й реальні можливості банку не лише акумулювати кошти, а й можливості отримувати прибуток від проведення дохідних банківських операцій (дохідних активних, комісійних і посередницьких операцій). Натомість розмір прибутку має бути достатнім для окупності залучених та запозичених ресурсів і поступового зростання капіталу банку. Саме розуміння банківських ресурсів у широкому аспекті висуває на центральне місце проблему управління активами / пасивами.

Отже, можна погодитися, що ресурси банку – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

Окремі дослідники розглядають сутність банківських ресурсів через призму поняття „банківський капітал”. Виходячи з аналізу теоретичної сутності, поняття „капітал” визначають як відносини економічної власності між різними суб'єктами з приводу формування активів, в т.ч. грошових коштів у банку та їх використання з метою формування максимальних прибутків. При з'ясуванні сутності банківського капіталу виділяють матеріально-речовий зміст і суспільну форму.

До матеріально-речової структури банківського капіталу відносять засоби праці (банківську техніку, будівлі) та різні види грошових коштів (власні, залучені та запозичені).

Суспільна форма банківського капіталу – це сукупність відносин економічної власності між різними економічними суб'єктами з приводу залучення, використання і привласнення грошових коштів.

Теоретично фінансові ресурси існують у системі стійких фінансових відносин, що виникають в процесі використання фондів коштів. При цьому

фінансові ресурси на рівні економіки загалом трактуються як сукупність коштів, що перебуває у розпорядженні населення, суб'єктів господарювання, держави, органів місцевого самоврядування [11. С. 23], а на рівні суб'єкта економіки «як грошові доходи та надходження, що знаходяться у розпорядженні господарюючого суб'єкта та призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат з розширеного відтворення та економічного стимулювання» [9. С. 82].

Банківські ресурси це сукупність грошових коштів, що є у розпорядженні банків та інших кредитних організацій та які використовуються ними для проведення активних операцій та формування резервів. При цьому ресурси банку характеризуються як їх власний капітал, фонди та залучені кошти.

Наведені визначення фінансових та банківських ресурсів не містять відмінностей з точки зору їх економічної природи та сутності, а характеризують ту саму категорію з позицій загального та приватного.

Розглядаючи діяльність банку через призму фінансування, можна сказати, що банк організує «торгівлю» фінансовими ресурсами, одночасно виступаючи їх продавцем та покупцем.

Продавцями та покупцями фінансових ресурсів виступають три групи суб'єктів: домашні господарства, фірми та держава. Кожен із зазначених суб'єктів у конкретний момент часу може бути в стані збалансованості свого бюджету, або його дефіциту, чи профіциту. В останніх двох випадках у економічних суб'єктів виникає або потреба запозичення фінансових коштів, або можливість розміщення тимчасово вільних коштів на вигідних умовах. Банк акумулює фінансові ресурси суб'єктів, які мають їх тимчасовий надлишок, трансформує їх, наділяючи новими кількісними та якісними характеристиками (сума, термін, процентна ставка, ризик), надає дефіцитним суб'єктам. За такого підходу фінансові ресурси банку перетворюються на об'єкт фінансування його діяльності та одночасно в основну потребу та рушійний мотив його здійснення.

У процесі діяльності банку фінансові ресурси стають його економічними активами та набувають різної форми (кредитних вкладень, вкладень у цінні папери, в основні засоби тощо).

Розмір та структура фінансових ресурсів банку визначають його можливості здійснення кредитних операцій, інвестування у цінні папери, створення дочірніх та залежних структур, включаючи банки, придбання об'єктів основних засобів, матеріального стимулювання працівників тощо.

Потреба банку у фінансових ресурсах задовольняється через механізм залучення коштів. В контексті фінансування джерела формування фінансових ресурсів є джерелами фінансування, а діяльність банку щодо їх акумулювання становить предмет фінансування у банку.

1.2 Управління формуванням та використанням фінансових ресурсів банку

Управління фінансовими ресурсами банку – це наука, яка спирається на досвід цілого ряду досліджень у сфері управління.

Сучасна концепція теорії управління включає в себе системний підхід, визнання невизначеності, як невід'ємного атрибуту управлінської ситуації, установку на вивчення процесів самоорганізації та адаптації до зовнішнього середовища [6].

У макроекономічному аспекті банківські ресурси є складовою фінансових ресурсів. Їх формування пов'язане з процесом розподілу та перерозподілу вартості сукупного суспільного продукту, коли у суб'єктів економічних відносин акумулюються грошові доходи та накопичення, які поділяються на первинні та вторинні.

Джерелом первинних доходів та накопичень є внутрішній валовий продукт, який виступає у формі заробітної плати населення, прибутку суб'єктів господарювання, податкових та інших платежів. Первинні доходи надалі перерозподіляються через податковий механізм, систему платежів,

розподіл прибутку тощо. Результатом такого перерозподілу є кінцеві доходи, які виступають як власні фінансові ресурси економічних суб'єктів.

Кінцеві фінансові ресурси є об'єктом розподільчого та перерозподільного процесу через фінансових посередників, у тому числі через комерційні банки, внаслідок чого частина фінансових ресурсів, акумульованих банківською системою, виділяється у самостійну категорію та узагальнюється поняттям банківських ресурсів. Невипадково економічна енциклопедія дає таке визначення фінансових ресурсів: «Це складова частина економічних ресурсів, що є частиною грошово-кредитної та бюджетної системи, які використовуються для забезпечення безперервного функціонування та розвитку народного господарств» [6. С. 496].

На мікроекономічному рівні визначення фінансових ресурсів суб'єкта повною мірою застосовується і до банку, оскільки діяльність банку як суб'єкта економічних відносин може бути описана за допомогою загальних закономірностей, що характеризують діяльність будь-якого банку. Однак враховуючи, що банк належить до специфічної компоненти економіки країни – банківської системи [1], його діяльності властиві специфічні особливості, що вимагає уточнення поняття фінансових ресурсів банку. Це пов'язано зі специфічною структурою джерел формування фінансових ресурсів банку та формою, яку вони набувають.

З метою покращення процесів управління банківськими ресурсами, їх доцільно розглядати як у мікроекономічному, так і у макроекономічному аспектах (табл.1.2.) [10].

Таблиця 1.2 – Характеристика макро- та мікроекономічних аспектів формування ресурсів банків

Макроекономічний аспект	Мікроекономічний аспект
1	2
Важлива передумова для зростання грошово-кредитного мультиплікатора та пропозиції грошей, прискорення демонетизації економіки і розвитку ринкових відносин	Передумова отримання прибутку банком та задоволення інтересів його акціонерів

Продовження таблиці 1.2

1	2
Досягнення економічного зростання при ефективному використанні інвестованих коштів	Засіб диверсифікації активних операцій, збільшення частки капіталомістких операцій
Структурна перебудова економіки в умовах державної підтримки банківської системи	Сприяє зростанню капіталізації банків та виконанню вимог контролюючих органів
Засіб досягнення соціальної стабільності в суспільстві, зростання добробуту громадян	Інструмент підвищення довіри до банку, досягнення іміджевих та інших маркетингових цілей
Важливе джерело інвестицій у реальний сектор економіки країни	Джерело фінансування діяльності банку на початковій стадії його створення та при виникненні фінансових ускладнень
Інструмент підвищення довіри до економіки, фінансової та банківської системи України в очах світової спільноти	Сприяє налагодженню ділових відносин між комерційними банками та їх клієнтами, доступу на нові ринки банківських послуг
	Створює передумови для поліпшення організації розрахунків в економіці, що дозволяє державі поліпшувати стан грошового обігу, а економічним суб'єктам використовувати вигідні для них форми розрахунків
	Джерело підтримки ліквідності та забезпечення фінансової надійності банківських установ
	Створює можливість для накопичення коштів з метою отримання доходу або майбутнього використання інвесторами та кредиторами банку за умов надійності їх зберігання

Для уточнення, більш глибокого розуміння та подальшого з'ясування суті та економічної природи ресурсів банку необхідною є наукове обґрунтована їх класифікація як в узагальненому вигляді, тобто за найбільш суттєвими ознаками та критеріями, так і в деталізації - за джерелами їх формування та за складовими компонентами.

В економічній літературі класифікують банківські ресурси за різними ознаками: за джерелами утворення, економічним змістом, місцем мобілізації, можливістю прогнозування розмірів ресурсу, можливістю використання (рис. 1.1).

Найбільш поширеною в сучасній економічній літературі є класифікація ресурсів банку за джерелами їх формування, згідно з якою виокремлюють власні, залучені та запозичені (позикові) ресурси.

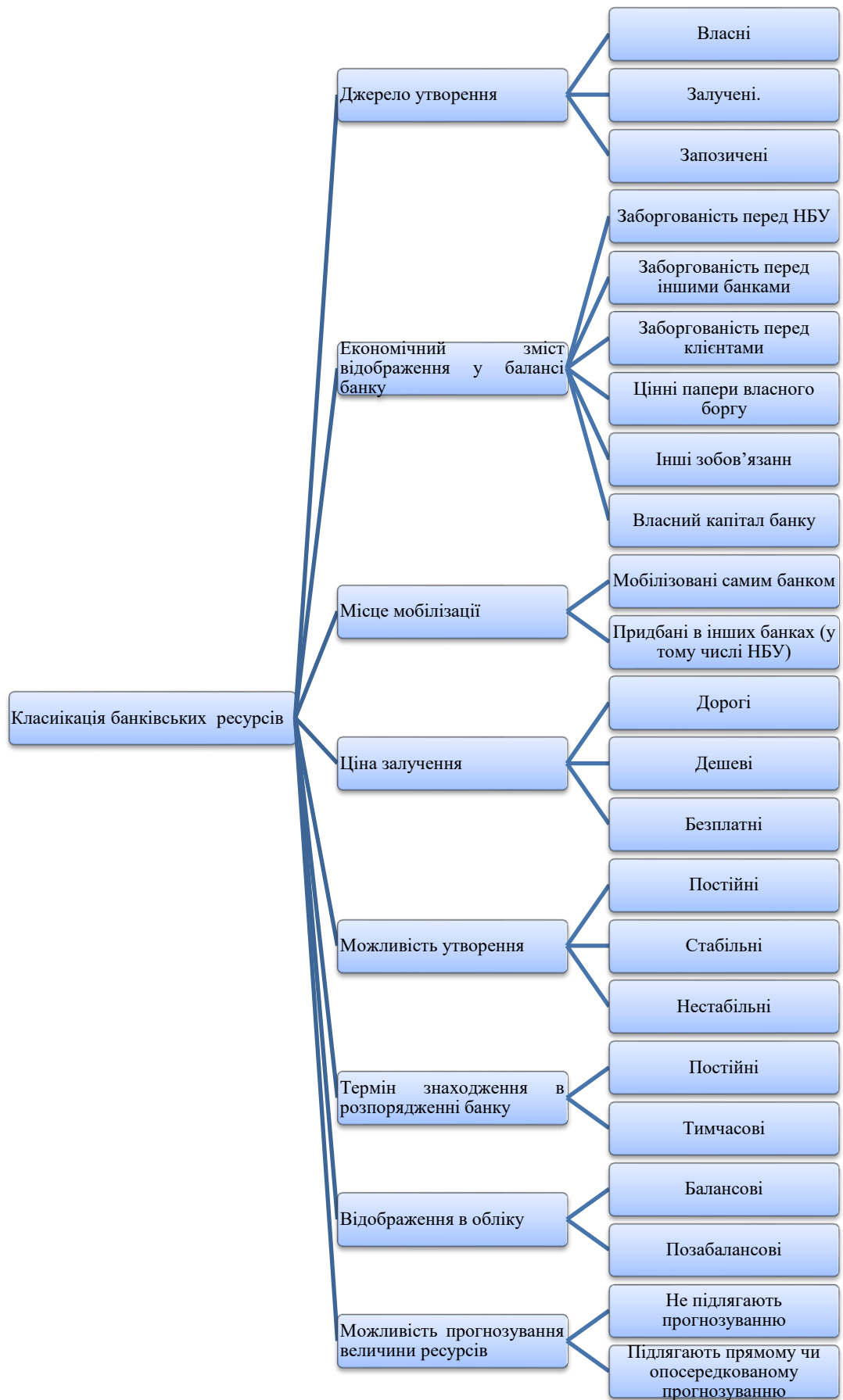

Рисунок 1.1 – Класифікація фінансових ресурсів банку

Водночас окремі автори, не виокремлюючи запозичені ресурси, включають їх до залучених, виходячи з того, що це „чужі” для банку ресурси (зобов’язання банку перед вкладниками та кредиторами), тобто сформовані за рахунок зовнішніх джерел. З таким поглядом на структуру ресурсів банку неможливо не погодитися, оскільки здійснений таким чином поділ ресурсів банку впливає з їх економічної природи і тому є цілком аргументованим та логічним як з теоретичної, так і практичної точок зору.

Окрім того, необхідно зазначити, що банківські ресурси, часто ототожнюючи з банківським капіталом, класифікують саме з позицій капіталу.

Однією зі складових ресурсів банку є власні кошти, які є джерелом внутрішнього походження. До власних коштів відносять кошти статутного, резервного, страхового й інших капіталів банку, що формуються за рахунок прибутку, а також нерозподілений прибуток минулих та поточного років. Для аналізу фінансово-економічних показників банківської діяльності та розрахунку економічних нормативів використовується регулятивний капітал.

Власні ресурси – лише відправна точка для організації банківської справи, а їх роль значною мірою зводиться до гарантування прибутковості та фінансової стійкості банку.

Найбільша частина пасивів банку, яка в декілька разів перевищує його власні кошти, - залучені кошти, що визначає специфіку банку як посередника у сфері фінансових відносин. Залучені кошти виступають основним джерелом формування ресурсів банку, які в подальшому спрямовуються для використання у формі проведення активних операцій. У банківській практиці всі рахунки клієнтів, відкриті в банку, узагальнено називають депозитами, а отже, залучені кошти – депозитними зобов’язаннями [8].

Це джерело формування ресурсів є традиційним у банківській практиці, однак з розвитком вітчизняного фінансового ринку, залучення вітчизняної банківської системи у світові інтеграційні процеси зростає роль іншого джерела формування ресурсів банку - запозичених коштів.

Запозичені кошти мають суттєве значення для підтримки поточної банківської ліквідності й тому активно використовуються банками України. Операцію запозичення коштів називають купівлею фондів, а джерела запозичення – недепозитними зобов'язаннями банку. Відмінною особливістю запозичених коштів, виходячи з механізму їх акумуляції, є те, що в цьому випадку їх формування здійснюється за безпосередньої ініціативи банку, в той час як під час формування залучених ресурсів ініціаторами виступають клієнти банку.

Оскільки класифікація ресурсів банку за джерелами їх формування є визначальною з-поміж інших, з огляду на значний науковий і практичний інтерес, структуру ресурсів банку за складовими елементами відображено на рис. 1.2.

Структура ресурсів окремих банків є індивідуальною і залежить від ступеня їх спеціалізації, особливостей їх діяльності, стану ринку кредитних ресурсів та інших чинників. Так, універсальні банки, які здійснюють переважно операції з короткострокового кредитування, як основний вид залучених ресурсів використовують короткострокові депозити, а іпотечні банки, які займаються довгостроковим кредитуванням під заставу нерухомості, мобілізують ресурси шляхом випуску та реалізації довгострокових зобов'язань (іпотечних облігацій) [10].

Управління фінансовими ресурсами є складовою загального процесу управління в банку, що організовано з метою ефективної діяльності всіх його структурних підрозділів для розв'язання поставлених перед банком задач. Теорія управління банківськими ресурсами є досить молодого, але вже існують обґрунтовані та змістовні роботи, що заслуговують особливої уваги.

Васюренко О.В. досліджував систему управління банківськими ресурсами, розглядаючи банк, як кібернетичну систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем, і є керованою, впорядкованою та організованою [9].

Питанням формування та розподілу банківськими ресурсами займався О.Д. Вовчак [14]. У своєму дослідженні процесу формування банківських

ресурсів він стверджує, що основним джерелом акумулювання коштів комерційних банків є «депозити до запитання». Їх основною особливістю є можливість миттєвого вилучення депозиту з банку.

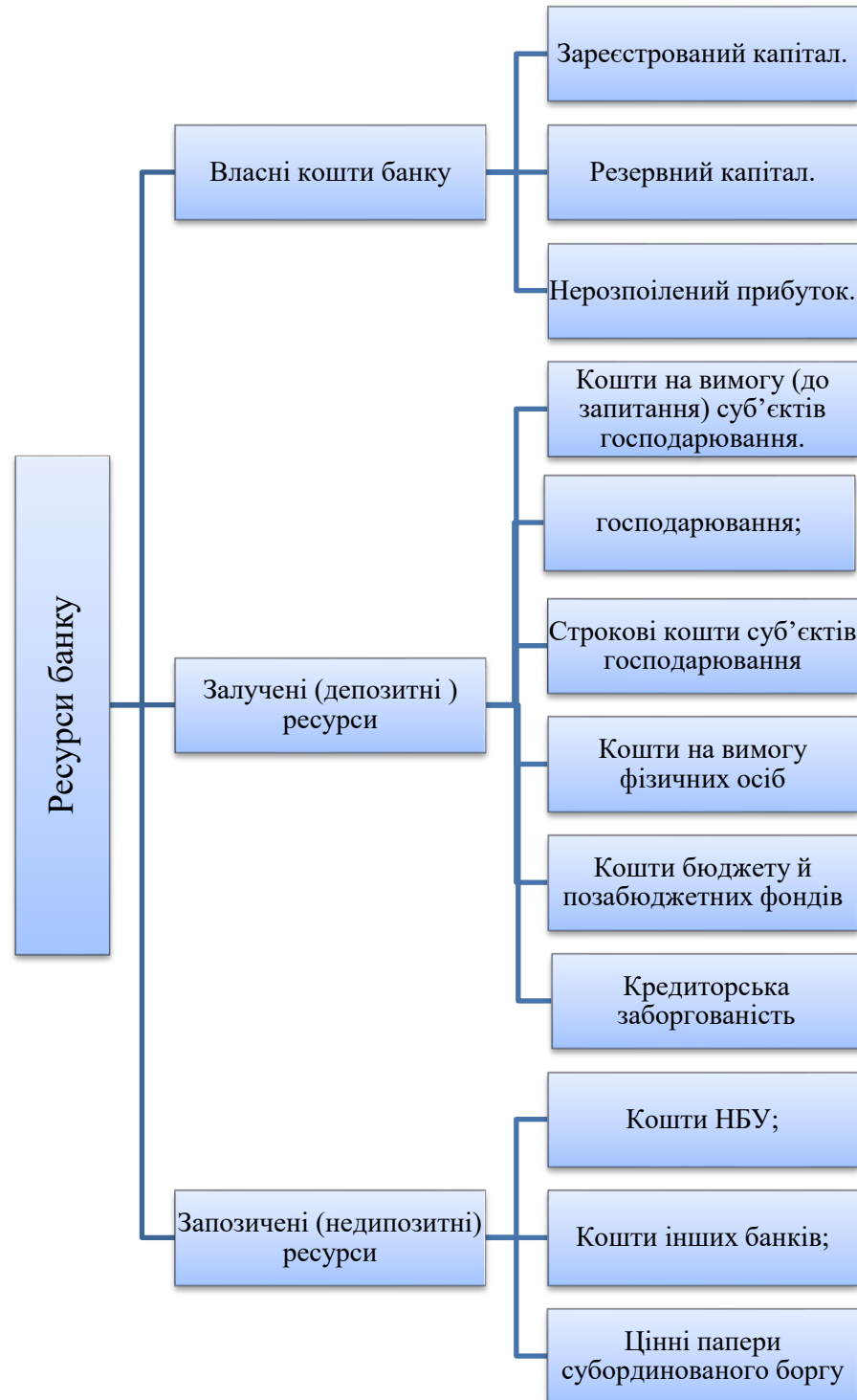

Рисунок 1.2– Класифікація ресурсів банку за джерелами формування

Даний вид ресурсів, на думку автора, є ризикованим. Вишняков спробував змоделювати динаміку об'ємів як окремих депозитів «до запитання», так і сукупності всього банківського ресурсу даного виду. Він запропонував модифікації стохастичних мультиплікативних моделей динаміки об'єму депозитів, враховуючи невизначеність у поведінці вкладника та використовуючи деякі схеми теорії надійності та теорії масового обслуговування. Розробки Дорошенко Г.О. також були присвячені питанню управління банківськими ресурсами, їх втратами [20]. Науковець запропонував оптимізаційну модель розподілу витрат за індивідуальним ризиком у складі портфеля та вивів рівняння для розрахунку кредитних лімітів при степеневих функціях корисності.

Задачу визначення напрямів та об'ємів розподілу банківських ресурсів досліджувала Копилюк О. І. [32]. Предметом її досліджень є процес функціонування банківської системи України у взаємодії з підприємствами реального сектора економіки. Малахова О.Л. обґрунтовує теоретичні засади організації та визначає шляхи удосконалення роботи банків у механізмі кредитного забезпечення підприємницької діяльності як цілісної системи.

На сьогоднішній день за напрямами банківського управління розрізняють фінансовий та організаційний менеджмент. Організаційний менеджмент направлений на розв'язання проблеми раціональної організації та управління колективом, створення організаційних структур та систем забезпечення діяльності банку. Фінансовий менеджмент охоплює управління фінансовими процесами, що знаходяться у компетенції банку.

Фінансовий менеджмент у банку включає управління активами і пасивами, ризиками, власним капіталом, ліквідністю та резервами, банківськими портфелями, фінансове планування [2].

Управління фінансовими ресурсами банку є складовою фінансового менеджменту банку і представляє собою процес формування фінансових ресурсів у тісному взаємозв'язку з їх розміщенням.

1.3 Показники розвитку банківського сектору України в 2020-2022рр.

Фінансовий стан банківської системи впливає на функціонування економіки країни загалом через поєднання в собі функцій фінансового посередника, інвестиційної установи. Політична та економічна криза, які охопили України останнім часом вплинула негативно на стан показників банківської системи країни [34,с.41].

Основні показники банківської системи наведено в табл.1.3.

Динаміки кількості банків в Україні за останні 5 років (від 2018 по 2022 рр.) поступово скорочується (рис. 1.3) іноземним капіталом скоротилась у даний період на 7 установ, і становила 30 установ на кінець 2022 року, з них 22 установи – це банки зі 100% іноземним капіталом, на 1 банківську установу менше ніж у 2018 році [34,с.41].

У зв'язку з ліквідацією найвищий показник ліквідації банків припав на 2019 рік – 27 банків; у зв'язку з реорганізацією на 2018 рік – тільки 2 банки. Також кількість банків у яких відкликано ліцензію у 2018 році становило – 6 установ, а у 2022 – 4 установи (рис. 1.4).

Також варто зауважити, що практично сталою залишається кількість банків із з державною часткою, до яких належать АТ "ОЩАДБАНК", АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "Укрексімбанк", АТ КБ "ПРИВАТБАНК", ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР". Частка банків з приватним капіталом у 2021 році становить 65,75 %, що на 1,27 % менше, ніж у 2018 році; частка банків іноземних банківських груп у 2021 році становить 27,40 %, що на 0,80% більше, ніж у 2018 році. Можна стверджувати, що, в цілому, структура власності активів банківської системи України протягом досліджуваного періоду залишалася практично незмінною.

Окрім скорочення кількості банків відбувається скорочення і кількість структурних підрозділів банків України за останні 5 років (рис. 1.5), що свідчить про очищення банківської системи

Таблиця 1.3 – Показники діяльності банківської системи України в 2018-2022рр. [49]

Назва показника	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
Кількість діючих банків	77	75	73	71	67
з них: з іноземним капіталом	37	35	33	33	30
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	23	23	23	23	22
Активи	1359703	1493298	1822841	2053232	2351678
Готівкові кошти	46941	56304	73174	75375	74760
Банківські метали	344	369	572	384	156
Кошти в Національному банку України	35549	76126	37615	34973	82485
Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	86748	118237	176041	172868	315085
Строкові вклади в інших банках та кредити, надані іншим банкам	33699	34995	50376	60096	51010
Кредити надані клієнтам	1118860	1033430	960597	1065347	1036213
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції	480615	539466	791373	829887	1022658
Резерви за активними операціями банків (з урахуванням резервів за операціями, які обліковуються на позабалансових рахунках)	556445	492229	388477,2	308349	369936
Капітал	154960	199921	209460	255514	215840
Зобов'язання банків	1204743	1293377	1613381	1797718	2135838
Строкові вклади (депозити) інших банків та кредити, що отримані від інших банків	42178	23912	24235	24948	6457
Кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами)	508457	552115	681892	726898	933240
Кошти небанківських фінансових установ	23794	26885	34704	41410	53188
Рентабельність активів, %	1,69	4,26	2,44	4,09	1,04
Рентабельність капіталу, %	14,67	33,45	19,22	35,0786	9,68

. Станом на 30.06.2022 року в порівнянні з 2018 роком кількість відділень зменшилась на 2,5 тисяч та становила 6 тисяч відділень. Найбільше філій закрили іноземні та державні банки, а приватні банки відкрили 8 нових відділень [34,с.42].

У регіональному розрізі найбільше скорочень відбулись в областях, де активно ведуться бойові дії, а саме Харківська, Запорізька, Донецька та Херсонська [34,с.41].

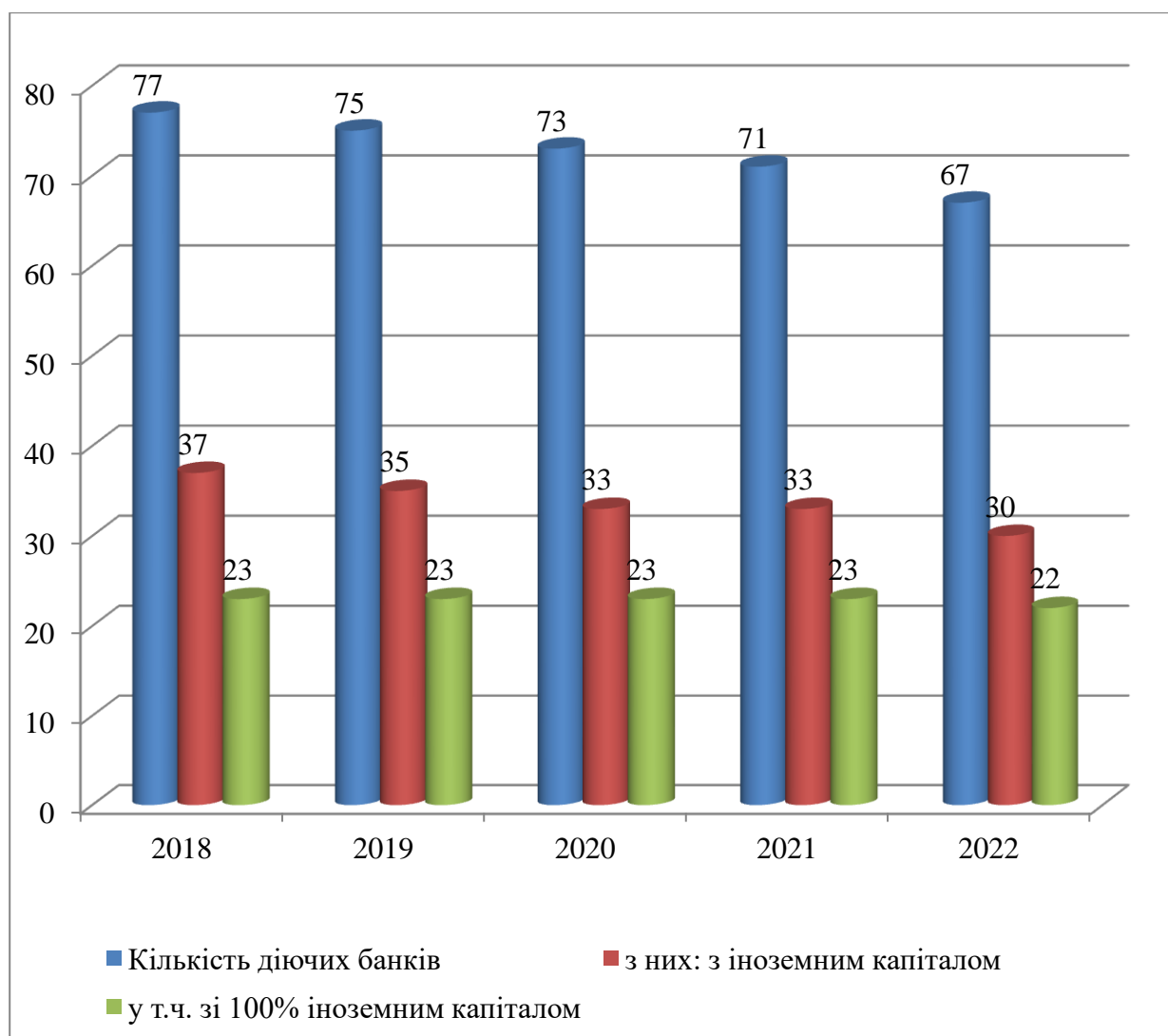

Рисунок 1.3– . Динаміка кількості банків України в період 2018–2022 рр., шт. [49]

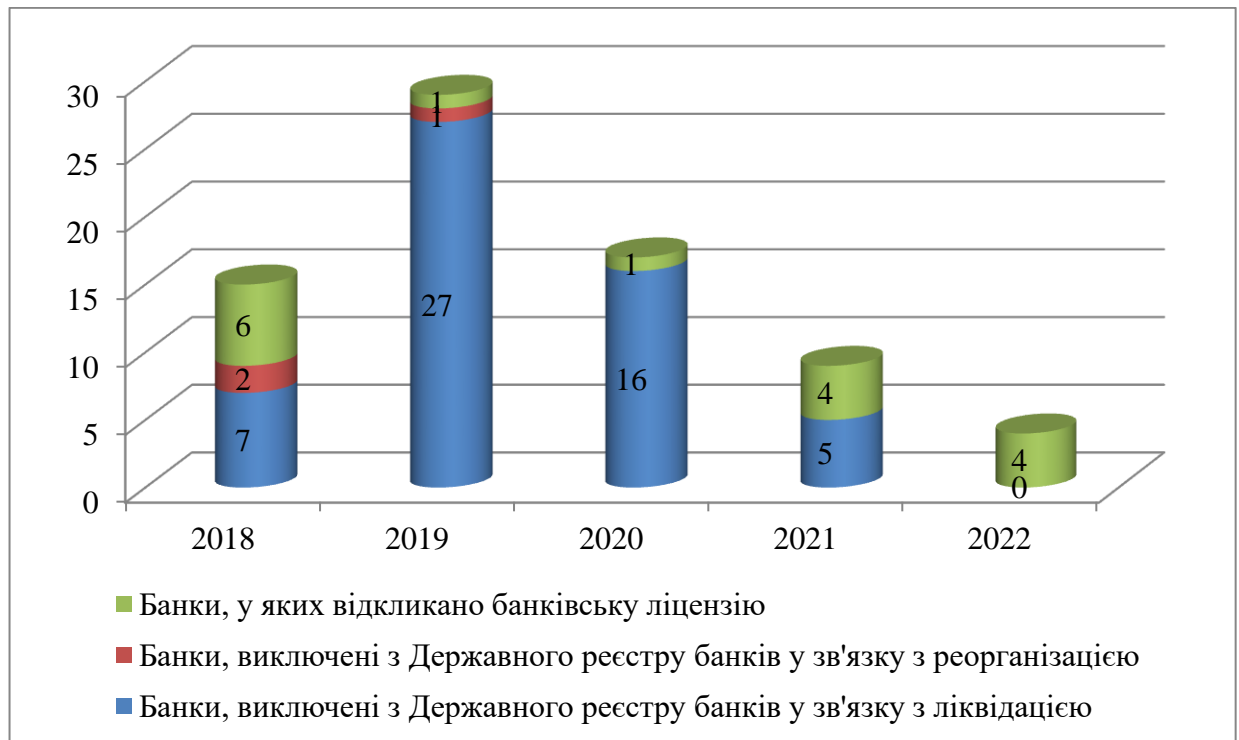

Рисунок 1.4– Кількість виключених банків та банків, у яких відкликано банківську ліцензію в Україні в період 2018–2022 рр., од. [49]

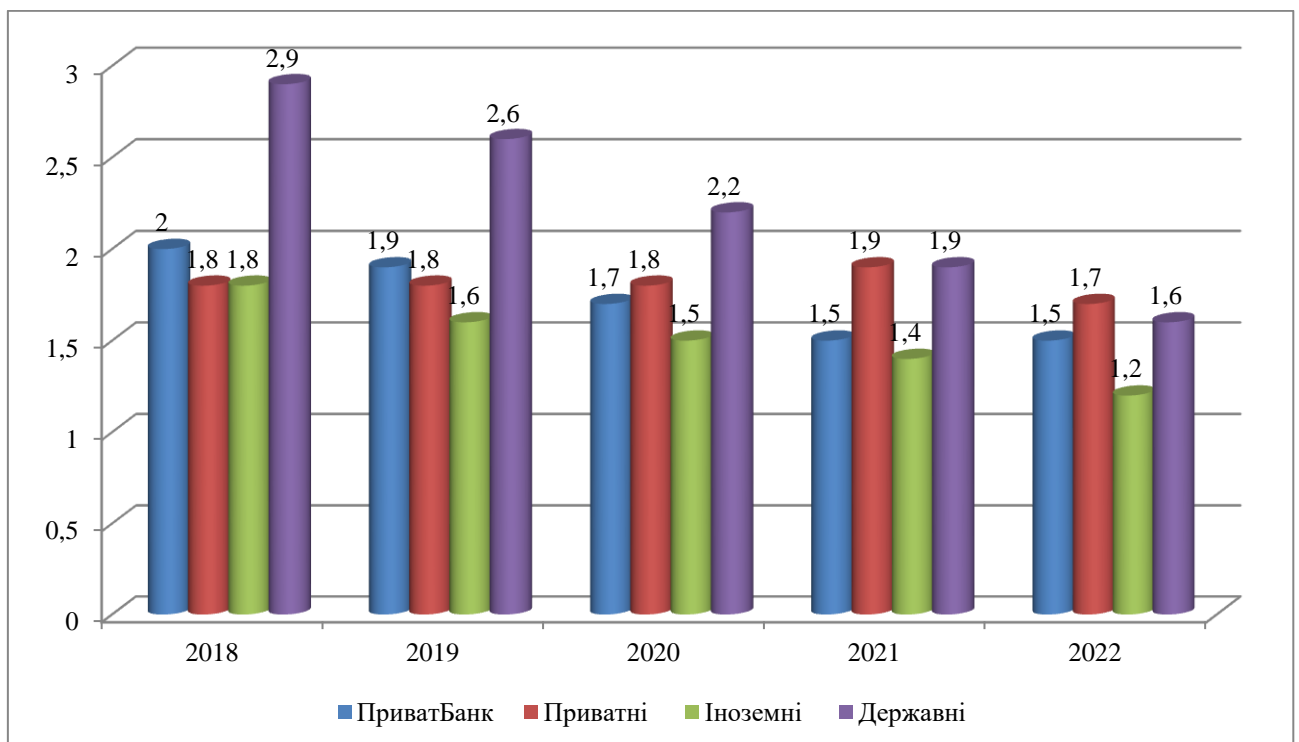

Рисунок 1.5 – Динаміка кількості структурних підрозділів банків України у період 2018–2022 рр., тис. од. [50]

Тенденція до скорочення чисельності діючих банків та відділень свідчить про очищення банківської системи України, яка насамперед пов'язана з їх недобросовісною діяльністю.

Щодо іноземних банків, то їх скорочення відбувається через уведення Національним банком санкцій, щодо українських банків з російським державним капіталом. Також Україна наближує стандарти національної банківської системи до європейського рівня, де відбувається тенденція до скорочень кількості банків та відділень. В свою чергу із вдосконаленням онлайн-банкінгу багато клієнтів надають перевагу інтернет послугам [49].

На початок 2023 року структура власності активів банківської системи України виглядала наступним чином (рис. 1.6):

- Банки з державною часткою, де держава володіє часткою понад 75% – 4 установи або ж 5,97%;

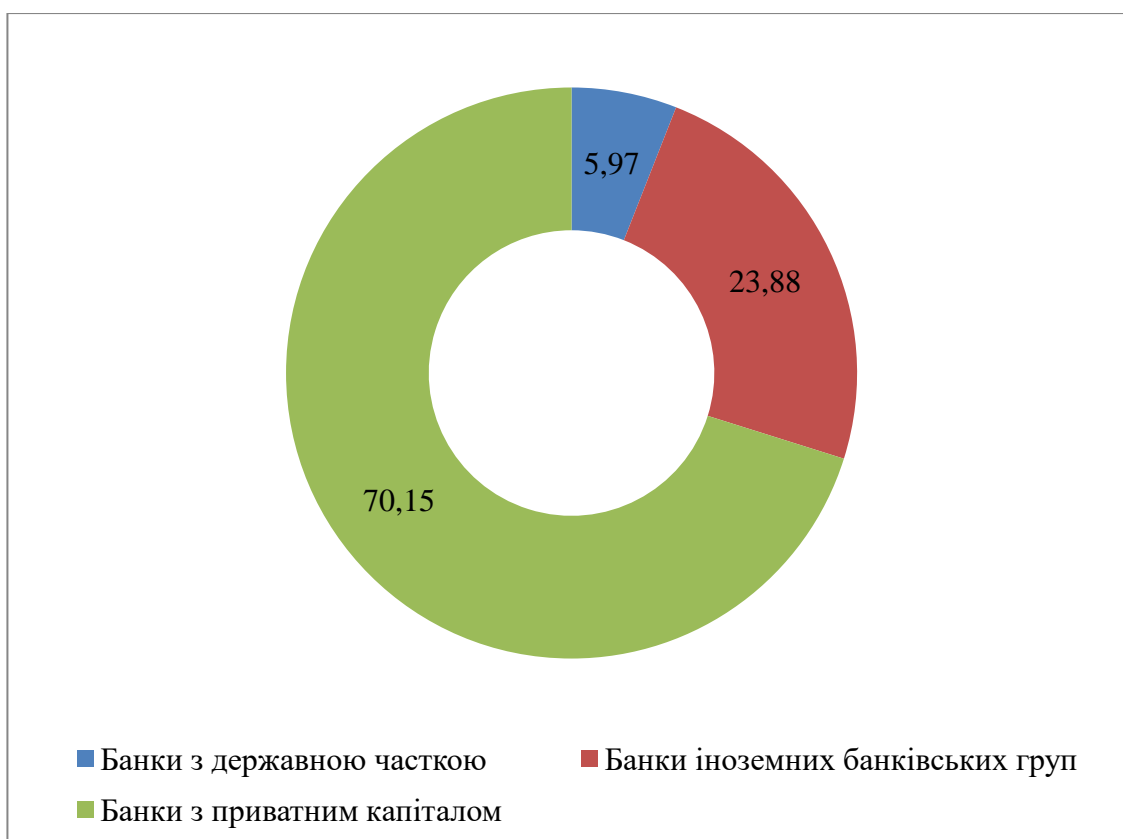

Рисунок 1.6– Структура власності активів банківської системи України станом на 01.01.2023, % [34,50]

- Банки іноземних банківських груп – 16 або ж 23,88%;
- Банки з приватним капіталом, який становить не менше ніж 50% статутного капіталу – 47 або ж 70,15% [34,с.43].

Одним із важливих показників, який демонструє рівень розвитку банківської системи є банківські активи, адже вони формують доходи банків. Хоча кількість банків в Україні поступово скорочується, активи банків збільшуються з кожним роком у період 2018–2022 років (рис. 1.7). Активи банків з державною часткою упродовж 2018–2022 років коливаються, з незначним зменшенням у 2021 році, проте за пів року 2022 року відбулось збільшення майже до показників 2018 року, а саме 615 млн. грн. [34,с.44].

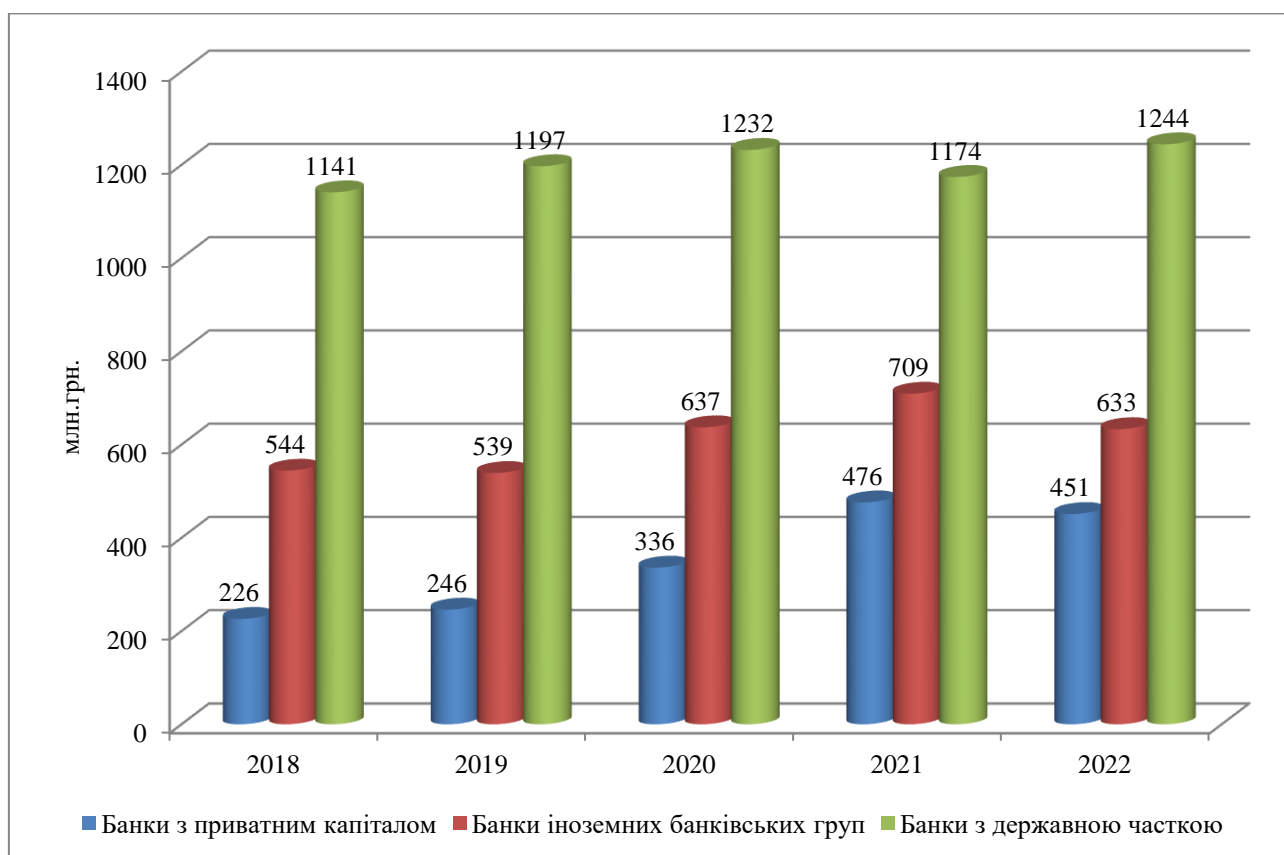

Рисунок 1.7– Активи банківського сектору України у 2018–2022 рр., млн. грн. [50]

Банки іноземних банківських груп демонструють тенденцію щодо поступового збільшення на 89 млн. грн., в той час як банки з приватним капіталом подвоїли суму активів за півріччя 2022 року в порівнянні з 2018

роком та складають 451 млн. грн. Насамперед зростання активів у військовий час відбувається за рахунок коштів в інших банках та вкладень у депозитні сертифікати Національного банку України [34,с.45].

Кредити надані клієнтам займають більше половини активів банків, оскільки кредитування є основною специфікою банківського сектора. У кредитному портфелі переважають кредити, надані суб'єктам господарювання над кредитами, наданими фізичним особам майже в 5 разів протягом 2018–2022 років (рис. 1.8).

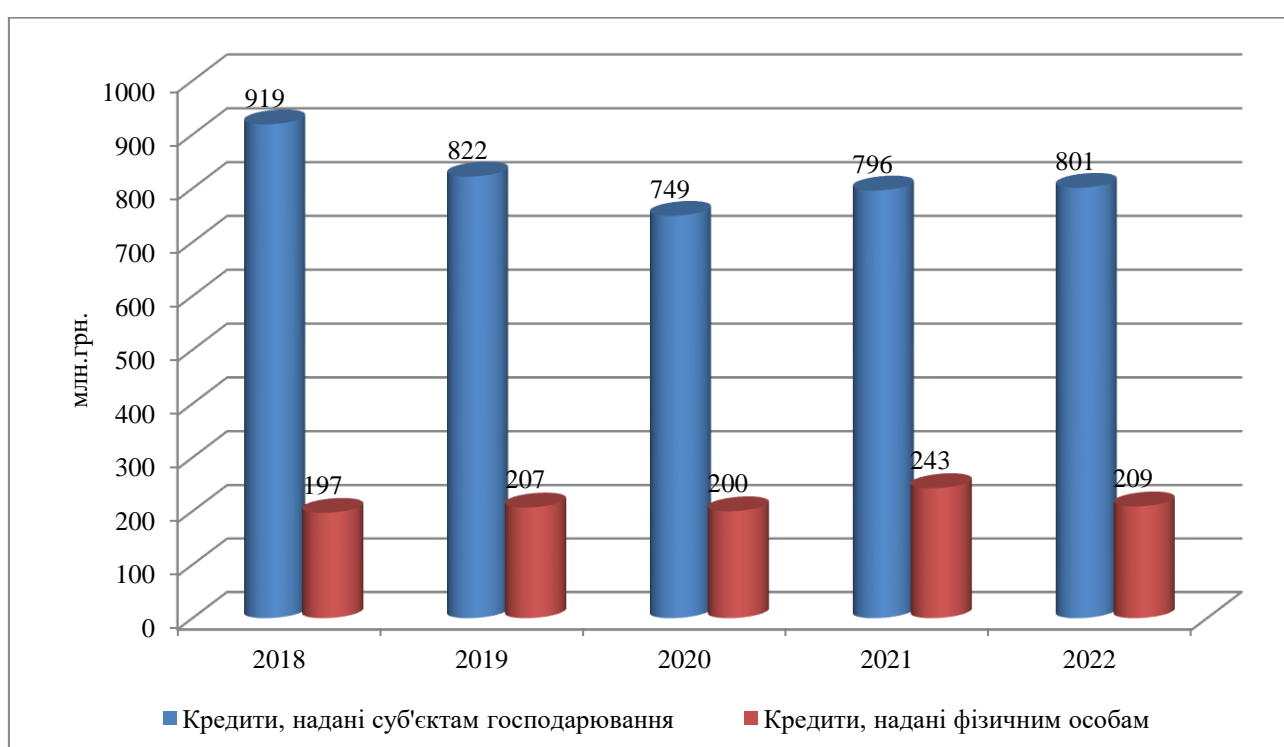

Рисунок 1.8– Кредитний портфель банківського сектору України 2018–2022 рр., млн. грн. [49]

Хоча відбувається тенденція до збільшення кредитів, наданих фізичним особам на 39 млн. грн. за півріччя 2022 року в порівнянні з 2018 роком, в той час як кредити надані суб'єктам господарювання коливаються та досягли 794 млн. грн. у червні 2022 року, що на 125 млн. грн. менше ніж у 2018 році.

З початку війни кредитний портфель зростає через корпоративне кредитування насамперед державними банками, переважно за підтримки державних програм [34,с.45].

Банківський кредит, вважається Європейським центральним банком не працюючим, якщо вже більше 90 днів позичальник не сплатив узгоджені внески або відсотки.

В Україні кількість непрацюючих кредитів почала зростати вперше за тривалий час, внаслідок визнання непрацюючими позик суб'єктам господарювання після початку війни.

В цілому, станом на 30.06.2022 р. питома вага непрацюючих кредитів підвищилася до 29,7%. Значно зріс відсоток кредитів, наданих суб'єктам господарювання, зокрема на 3,9%. Хоча відсоток кредитів, наданих фізичним особам на червень 2022 року знизився до 16% після збільшення до 16,9%. У червні 2022 року фінансові установи почали поступово визнавати кредити непрацюючими через погіршення їхньої якості, спричинене бойовими діями.

Пасиви банківського сектору в обох напрямках протягом останніх 5 років мають тенденцію до збільшення (рис. 1.9-1.10). Власний капітал збільшився на 69 млн. грн, а зобов'язання банків – на 670 млн. грн. Основним джерелом ресурсів банку є залучені та запозичені кошти, частка яких становить більшу частину обсягу загальних ресурсів [34,с.45].

Протягом 2017–2022 років банківська система України демонструвала збиток лише у 2017 році, після якого, кожен рік демонструвала тренд до відновлення банківської системи (рис. 1.11).

Оскільки рентабельність активів за 2018-2021рр. аналізований період з 1,69% до 4,09%, а рентабельність капіталу банків України збільшилась з 14,% до 35,48% на початок 2022 року, що є позитивною ознакою для реалізації монетарної політики Національного банку України. З початком військового стану рентабельність активів та капіталу була збитковою декілька місяців, але під кінець року стала прибутковою, хоча з великою різницею порівняно з

початком року: на 25,8% зменшилась рентабельність капіталу та на 3,05% рентабельність активів [34,с.46].

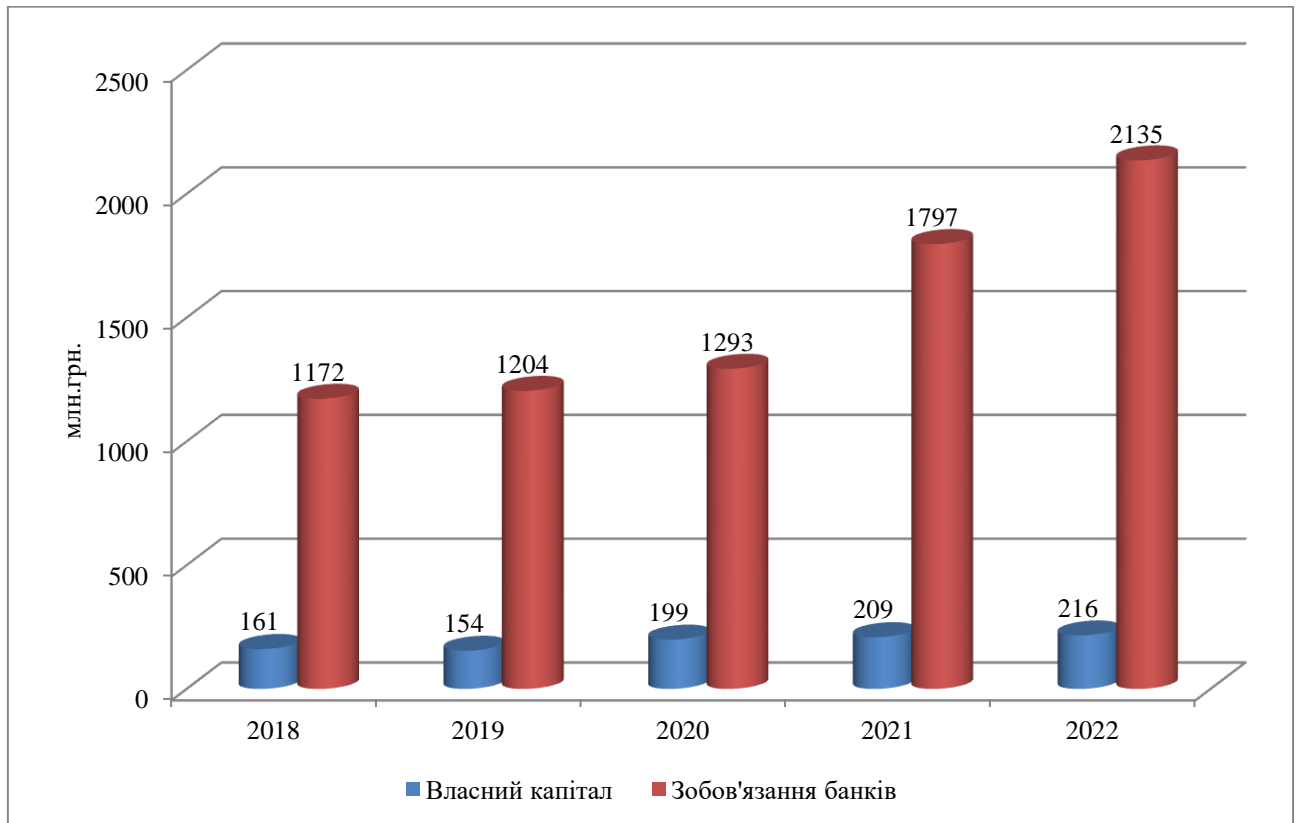

Рисунок 1.9– Пасиви банківського сектору України 2018–2022 рр., млн. грн. [49]

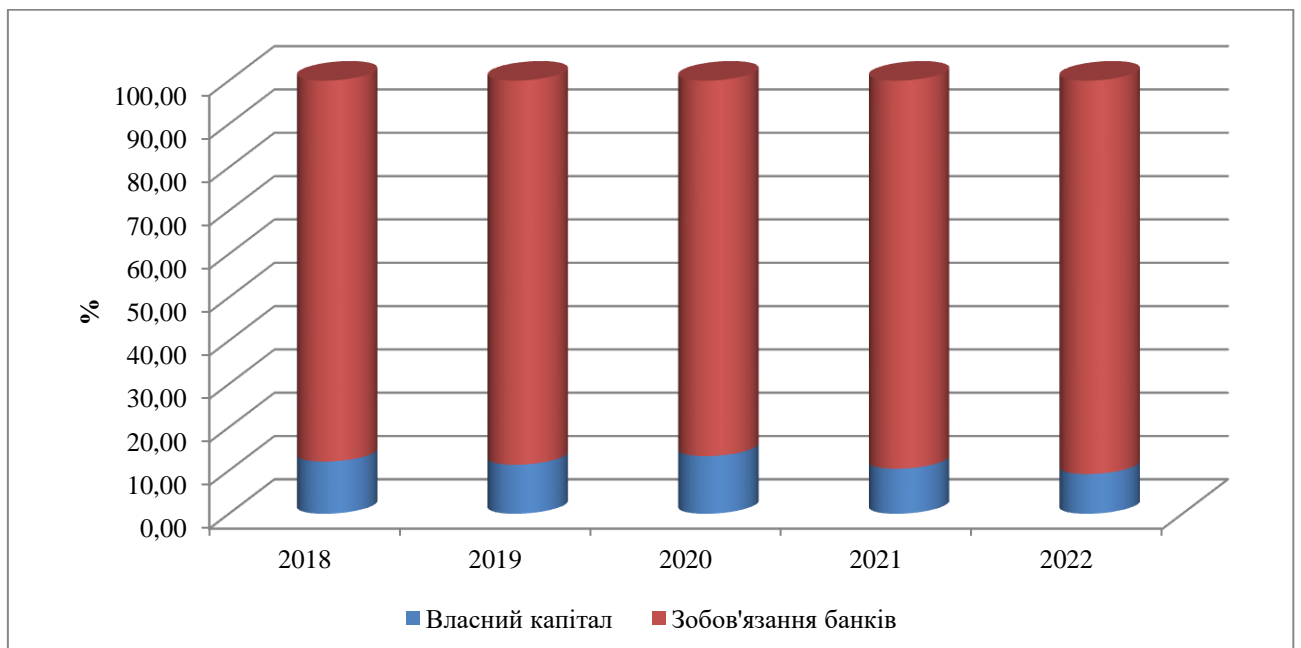

Рисунок 1.10– Структура пасивів банківського сектору України 2018–2022 рр., % [49]

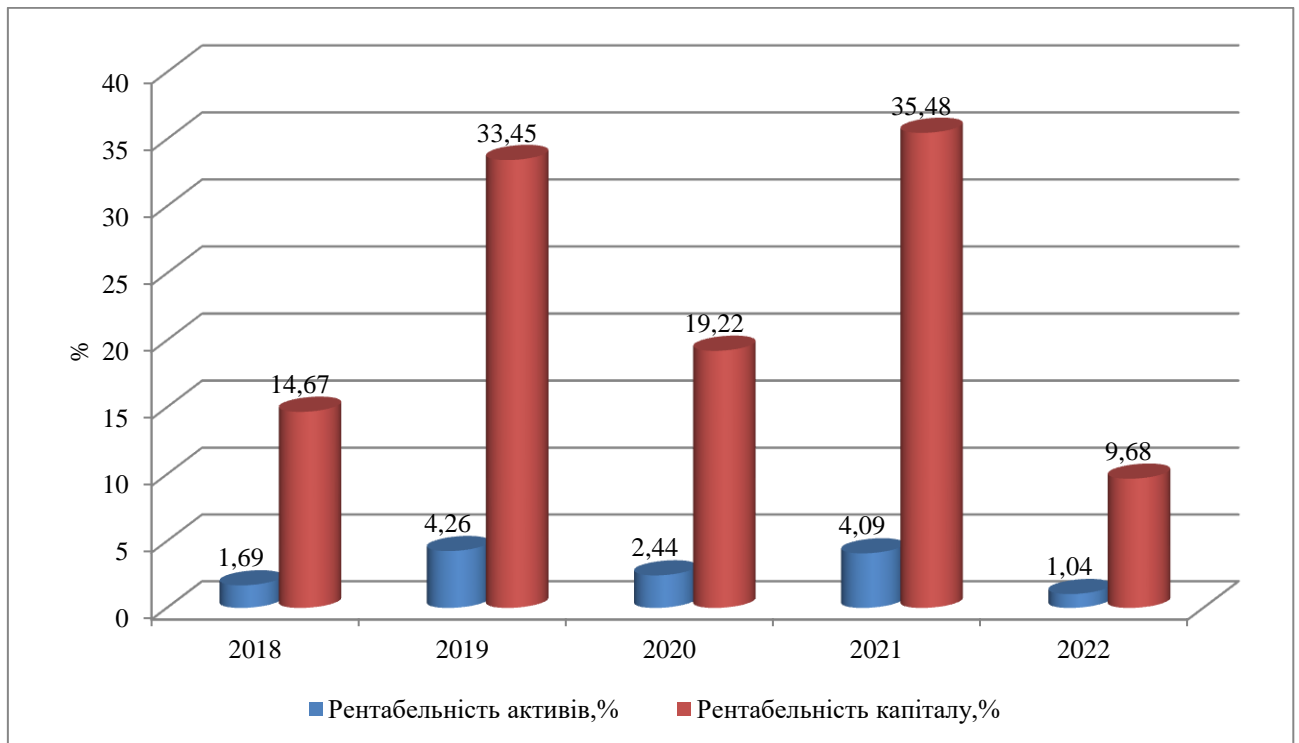

Рисунок 1.11– Рентабельність діяльності банківського сектору України 2018–2022 рр., % [49]

У 2022 році платоспроможні банки отримали 24,7 млрд грн чистого прибутку проти 77,4 млрд грн у 2021 році. Рентабельність капіталу сектору становила 10,68% порівняно з 35,48% рік тому.

Головним чинником зниження прибутковості стало суттєве зростання відрахувань у резерви під понесені та очікувані збитки внаслідок війни. Так, відрахування в резерви під кредити за рік становило 107,1 млрд грн, ще 11,7 млрд грн було сформовано під інші активи й ризики.

Чистий процентний дохід зріс на 29% порівняно з показниками попереднього року. Процентні доходи зросли значною мірою завдяки суттєвому припливу ліквідності в банківський сектор та її розміщенню в активи з вищою ніж у 2021 році дохідністю.

Після різкого зниження в перші місяці повномасштабної війни комісійні доходи відновили зростання завдяки стабільному попиту на банківські послуги та поступовому відновленню тарифів. Упродовж другого півріччя чистий комісійний дохід майже відновився до показників 2021 року, проте за підсумками року він скоротився на 14% у річному обчисленні.

Операційні витрати становили близько половини сукупного чистого процентного та чистого комісійного доходів. Чистий операційний прибуток до відрахувань у резерви зріс за рік на 75%. Зокрема, за підсумками IV кварталу цей показник становив 41,9 млрд грн порівняно з 25 млрд грн у IV кварталі 2021 року.

Операційна ефективність забезпечує банкам першу лінію захисту для поглинання кредитних збитків. Національний банк очікує, що фінустанови з життєздатними бізнес-моделями, які спроможні генерувати операційні доходи, успішно впораються з покриттям втрат від ризиків і відновленням капіталу.

Станом на 01 січня 2023 року із 67 платоспроможних банків 46 були прибутковими та отримали чистий прибуток 45,6 млрд грн, що перекрило збитки 21 банку на загальну суму 20,8 млрд грн. Прибуток сектору концентрований: п'ять найприбутковіших банків сформували 89% усього прибутку [34,с.46].

Окрему увагу варто звернути на системно важливі банки України, що являють собою установи, банкрутство або неналежне функціонування яких може створити системні ризики для фінансової системи. До переліку таких банків станом у 2022 році було визначено 14 банків [61,с.97].

«ПриватБанк», «Ощадбанк» та «Укресімбанк» володіють найбільшою часткою ресурсів банківської системи України, що пояснюється тим, що банки активно здійснюють свою кредитну та інвестиційну діяльність, а також користуються більшою довірою населення до них. Варто також зазначити, що кількість системно важливих банків постійно змінювалася, так у 2015 році їх кількість становила 8, у 2016 році – 3 банки, у 2019 році – 14 банків, у 2020 році – 14 банків, у 2021 році – 13 банків, у 2022 році – 14 банків. Загалом бачимо, що перелік цих банків займає значну частку чистих активів усієї банківської системи України, що спонукає державу більш пильно наглядати за їх діяльністю, адже системно важливі банки, використовуючи свою вагу та значимість для ринку, можуть приймати рішення, які є

вигідними для них, але не є оптимальними з точки зору стійкості та ефективності фінансової системи загалом.

Буфер системної важливості у Приватбанка становить 2 %, у Ощадбанка, Укргазбанка та Укрексімбанка становить 1,5 % та у всіх інших банків з переліку системно важливих – 1 %. Це означає, що банки повинні формувати буфер системної важливості понад нормативне значення достатності основного капіталу задля підвищення спроможності банку покривати неочікувані збитки, що знижує ризик дефолту та масштаб його наслідків [61,с.97].

Отже, серед основних тенденцій розвитку банківської системи України в період 2018–2022 роки можна виділити:

- скорочення кількості банківських установ, зокрема банків з іноземним капіталом та кількості структурних підрозділів;
- посилення недовіри до діяльності банків;
- адаптація до умов роботи у військовий період;
- позитивна динаміка активів банків України;
- незначне зменшення в кредитному портфелі;
- зростання непрацюючих кредитів, після тривалого спаду;
- рентабельність капіталу та активів вказує на відновлення банківської системи;
- тенденція до збільшення пасивів банків, їх зобов'язань;
- нерівномірне розміщення банків за її територією, що призводить до жорсткої конкуренції банків у великих промислових центрах та монополізму двох-трьох банків у менш розвинених регіонах;
- функціонування банківських установ у формі відкритих акціонерних товариств та кооперативних банків, що сприяє прозорості банківської діяльності, розвитку українського фондового ринку, залученню та концентрації банківського капіталу;
- відсутній поділ банків за масштабами діяльності, його замінено на поділ за належністю капіталу.

Висновки до розділу 1

На основі інформації першого розділу можна зробити наступні висновки:

1. Державні комерційні банки, займаючи домінуюче становище у сфері фінансового посередництва, мають величезний вплив на розвиток економіки країни та окремих її складових. Розвиток банківського сектора стримується низкою обставин як внутрішнього, і зовнішнього характеру.

2. Фінансові ресурси банку – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

3. Суспільна форма банківського капіталу – це сукупність відносин економічної власності між різними економічними суб'єктами з приводу залучення, використання і привласнення грошових коштів.

4. Однією зі складових ресурсів банку є власні кошти, які є джерелом внутрішнього походження. До власних коштів відносять кошти статутного, резервного, страхового й інших капіталів банку, що формуються за рахунок прибутку, а також нерозподілений прибуток минулих та поточного років. Найбільша частина пасивів банку, яка в декілька разів перевищує його власні кошти, - залучені кошти, що визначає специфіку банку як посередника у сфері фінансових відносин. Залучені кошти виступають основним джерелом формування ресурсів банку, які в подальшому спрямовуються для використання у формі проведення активних операцій. У банківській практиці всі рахунки клієнтів, відкриті в банку, узагальнено називають депозитами, а отже, залучені кошти – депозитними зобов'язаннями. Це джерело формування ресурсів є традиційним у банківській практиці, однак з розвитком вітчизняного фінансового ринку, залучення вітчизняної банківської системи у світові інтеграційні процеси зростає роль іншого джерела формування ресурсів банку - запозичених коштів. Відмінною особливістю запозичених коштів, виходячи з механізму їх акумуляції, є те,

що в цьому випадку їх формування здійснюється за безпосередньої ініціативи банку, в той час як під час формування залучених ресурсів ініціаторами виступають клієнти банку.

4. Проведено дослідження стану банківської системи України в сучасних умовах та визначено його основні тенденції. Динаміка та сучасний стан показників української банківської системи демонструє, що за останні роки банківський сектор України пройшов складний шлях реформ та змін, що дозволило збільшити свою стійкість та ефективність. Аналіз фінансового стану банківської системи України за період 2018–2022 роки показують про те, що найскладнішими видались 2018–2019 роки. Цьому передували ускладнення спровоковані у 2014 році політичною ситуацією в країні. Внаслідок чого знизився обсяг виробництва у основних секторах економіки, відбувся процес девальвації. В умовах воєнного стану банківський сектор України продовжує працювати, відновлювати роботу відділень в звільнених регіонах України та активно розвиватись.

Основними тенденціями у період з 2018 по 2022 роки залишились: зменшення кількості банків та їх структурних підрозділів, позитивна динаміка активів банків, збільшення пасивів банків та їх зобов'язань, тощо. Отже, можна говорити, що в цілому банківська система витримала серйозні виклики сучасного етапу: банки працюють і кредитують, зберігаючи свою ліквідність.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1 Організаційно – економічна характеристика АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» (далі Банк) є універсальним банком з фокусом на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі.

Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2022 року Банк має 8 філій і 1200 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі (31 грудня 2021: 20 філій і 1 475 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі).

2022 рік став для України в цілому та банку, зокрема, визначається нападом росії та введенням воєнного стану в Україні з 24.02.22. Економічна ситуація в країні протягом року характеризується розгортанням наслідків воєнного стану, що перш за все виявляється в зростанні інфляційних процесів, падінні ВВП, тиску на валютний ринок.

Війна призвела до порушення ланцюгів постачання, скорочення пропозиції окремих товарів, збільшення витрат бізнесу, фізичного руйнування виробничих потужностей та інфраструктури, а також тимчасової окупації окремих територій. Збереження високих цін на енергоносії та рекордні рівні інфляції в країнах-партнерах також значно посилювали ціновий тиск в Україні. На початку війни третина підприємств зупинила діяльність. Причини цього – фізичні руйнування та тимчасова окупація низки територій кількох областей, високий рівень невизначеності та ризиків, розірвання логістичних і виробничих зв'язків, вимушена масова міграція населення.

З 2 півріччя економічна активність почала поживавлюватися, бізнес та населення поволі адаптувалися до нових умов діяльності. Цьому сприяло також звільнення північних областей та зменшення кількості регіонів з активними бойовими діями.

В 4 кварталі 2022 року на перше місце серед основних проблем економіки України вийшли перебої з постачанням електроенергії, водо- або тепlopостачанням, зумовлені ракетними обстрілами росією критичної інфраструктури країни, що почалися з жовтня. Дефіцит електроенергії обумовив додаткове обмеження економічної активності в країні. Переважна більшість підприємств скоротили виробництво та торгівлю, хоча частина змогла стабілізувати роботу завдяки засобам автономного енергоживлення, зміні годин роботи або отриманню електроенергії під виробничі потреби.

Наразі відновлення економіки України стримується руйнуванням потужностей та бойовими діями, скороченням попиту та зниженням купівельної спроможності домогосподарств, логістичними складнощами, насамперед для металургів, проблемами з електроенергією. Значний від'ємний внесок у зміну реального ВВП 2022 року очікувано має і сільське господарство – як через нижчі показники врожайності цього року, так і значно менші посівні площі.

В серпні 2022р. рейтингове агентство Fitch Ratings підтвердило довгострокові рейтинги дефолту емітента (РДЕ) чотирьох державних банків, в т.ч. ПриватБанку, та трьох приватних банків України в іноземній та національній валюті на рівні ССС- та ССС відповідно. Також Fitch знизило рейтинг стійкості шести банків до сс, а рейтинг Приватбанку до ССС-, щоб відобразити підвищені суверенні ризики та ризики операційного середовища для кредитоспроможності банків. Зниження рейтингів стійкості стало результатом зниження суверенного рейтингу України до сс через відстрочку виплат за єврооблігаціями. "Вища стійкість ПриватБанка на рівні ссс-показує нашу думку про сильніші буфери покриття збитків, ніж у інших шести банків", – пише Fitch.

Ключовими в діяльності Банку є фінансові, трудові та технологічні ресурси. Джерелами фінансових ресурсів для Банку є:

А) Капітал, що складається з акціонерного капіталу та резервних фондів. З огляду на збитки минулих років, спричинені транзакціями попередніх бенефіціарних власників, банк має накопичений дефіцит, що покривається внесками в статутний капітал, здійсненими протягом 2017 року.

Б) Кошти клієнтів, з яких на кінець 2022 року більше 75% припадало на поточні високодиверсифіковані рахунки, переважно фізичних осіб. Завдяки низькій концентрації клієнтської бази Банк має стійкі поточні пасиви, що забезпечують низьку вартість залучених ресурсів порівняно з конкурентами.

В) Кошти міжбанківського ринку та рефінансування НБУ. У своїй політиці управління ліквідністю Банк не спирається на цей вид ресурсів, використовуючи їх лише в виняткових випадках та в лімітованому обсязі.

Політика управління Банком спрямована на ефективне управління всіма видами ресурсів, поліпшення фінансових показників діяльності Банку, а також підвищення вартості його активів. Отже, важливим елементом корпоративного управління є регулярна розробка, розгляд і схвалення стратегії розвитку, а також визначення пріоритетних напрямів діяльності як окремих бізнес-напрямів, так і діяльності Банку в цілому.

Як частину системи управління Банк використовує бюджетне управління і планування, а також систему контролю виконання планів і оцінки результатів діяльності Банку.

Внутрішніми нормативними документами Банку встановлюються якісні та кількісні показники діяльності за бізнес-напрямами, що дозволяють оцінити роботу різних підрозділів Банку.

Найцінніший ресурс Банку - його персонал, від якого залежить успішна робота Банку, його подальший розвиток та виконання Стратегії. Станом на 1 січня 2023 р. у Банку працює близько 18,7 тис. працівників. Незважаючи на

військові дії на території України Банк продовжує прийом нових працівників - щомісячний прийом на роботу складає понад 150 кандидатів.

З метою розвитку корпоративної культури, визначення етики відносин у команді, поваги працівників до клієнтів, один до одного, до керівників та своєї справи, у Банку затверджено Кодекс поведінки (етики). Відповідно до Кодексу поведінки (етики) у сфері управління персоналом та забезпечення поваги до прав людини, Банк:

Цінує своїх працівників, створює умови, при яких кожен може повністю реалізувати свій професійний потенціал.

Активно та послідовно залучає до своєї команди та відзначає кращих працівників, незалежно від віку, статі, віросповідання, переконань або національності, та винагороджує їх за успіхи у роботі.

Поважає людську гідність і особистість та вірить в значимість атмосфери довіри і співробітництва.

Створює умови для відкритого і своєчасного спілкування, здорового робочого мікроклімату, дотримання техніки безпеки, надає можливість для індивідуального зростання і самоствердження працівників.

Зацікавлений в належному дотриманні трудового законодавства.

Визнаючи, що інвестиції в кваліфіковані кадри складають основу довгострокового успіху, Банк дбає про підвищення кваліфікації працівників, їх мотивації, соціальної захищеності. У Банку проводяться заходи щодо підвищення професійного рівня працівників. Банк приділяє постійну увагу вдосконаленню і зміцненню корпоративної культури, питань охорони здоров'я працівників та безпеки умов їх праці. У банку продовжує працювати програма з добровільного медичного страхування працівників та членів їх сімей, а також розпочала дію програма добровільного страхування життя.

Разом із тим, ключовими в діяльності Банку є технологічні ресурси. У цій сфері, з одного боку, Банк розвиває технології процесів обслуговування клієнтів через автоматизацію значної частини бізнес- процесів, будує комплексну систему очного та дистанційного навчання продавців, розвиває

технології бізнес-процесів підтримки; з іншого боку, розвиває свою організаційну структуру, що дозволить більш ефективно впроваджувати зміни та здійснювати поточне управління Банком. Крім того, Банк підтримує стабільність своєї ІТ системи, розвиває її цільову архітектуру, впроваджує проєкти щодо розвитку та підтримки критичних систем. В 2022 році, для підтримки діяльності в умовах воєнного стану, Банк переніс свій дата-центр до Євросоюзу, побоюючись загрози фізичного знищення дата-центрів Банку в Києві та Дніпрі.

Приват24, ІТ системи та процесинг, розвиток безготівкових та безконтактних платежів, біометрія, вдосконалення мережі та підходів до обслуговування клієнтів, підвищення якості послуг – все це основні напрями розвитку технологічних ресурсів Банку.

Проведемо аналіз основних економічних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022рр. в таблиці 2.1 та на рис.2.1.

Середньорічна вартість активів банку у 2021 році склала 391911млн.грн., що на 45787 млн.грн., більше ніж у 2020 році, а у 2022р. вони дорівнювали 470946 млн.грн., що на 79036 млн.грн.. більше, ніж у 2021 році.

Динаміка кредитного портфелю має позитивну тенденцію, окрім 2022р. Середньорічна вартість наданих кредитів у 2021 році склала 87271 млн.грн., що на 3900 млн.грн., більше ніж у 2020 році, а у 2022р. вони дорівнювали 133191 млн.грн., що на 45921 млн.грн.. більше, ніж у 2021 році.

Чистий прибуток у 2021 році склав 35050 млн.грн., що на 10748 млн.грн., більше ніж у 2020 році, а у 2022р. він дорівнював 30198 млн.грн., що на 4852 млн.грн.. менше, ніж у 2021 році.

Власний капітал у 2021 році склав 59720 млн.грн., що на 6043 млн.грн., більше ніж у 2020 році, а у 2022р. він дорівнював 62202 млн.грн., що на 2482 млн.грн.. більше, ніж у 2021 році.

Таблиця 2.1 – Основні показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в 2020-2022рр.

Показники	2020	2021	2022	Зміни (млн.грн.)		Темп росту,%	
				2020-2021	2021-2022	2020-2021	2021-2022
Середньорічна вартість активів, млн.грн.	346124	391911	470946	45787	79036	113	120
Кредитний портфель, млн.грн.	83371	87271	133191	3900	45921	105	153
Зобов'язання, млн.грн.	292447	332191	408744	39744	76554	114	123
Кошти клієнтів, млн.грн.	276665	319006	398637	42341	79631	115	125
Кошти банків, млн.грн.	102	3	2	-99	-1	2	60
Власний капітал, млн.грн.	53677	59720	62202	6043	2482	111	104
Акціонерний капітал, млн.грн.	206060	206060	206060	0	0	100	100
Чистий прибуток (збиток) , млн.грн.	24302	35050	30198	10748	-4852	144,23	86,16
Процентні доходи, млн.грн.	33563	35854	43686	2291	7832	106,83	121,84
Процентні витрати, млн.грн.	11961	6537	3768	-5424	-2769	54,65	57,64
Комісійні доходи, млн.грн.	27649	35057	32945	7408	-2112	126,79	93,98
Комісійні витрати, млн.грн.	8888	11840	12505	2952	665	133,21	105,62
Рентабельність активів,%	7,02	8,94	6,41	1,92	-2,53	127,38	71,70
Рентабельність власного капіталу%	45,27	58,69	48,55	13,42	-10,14	129,63	82,72

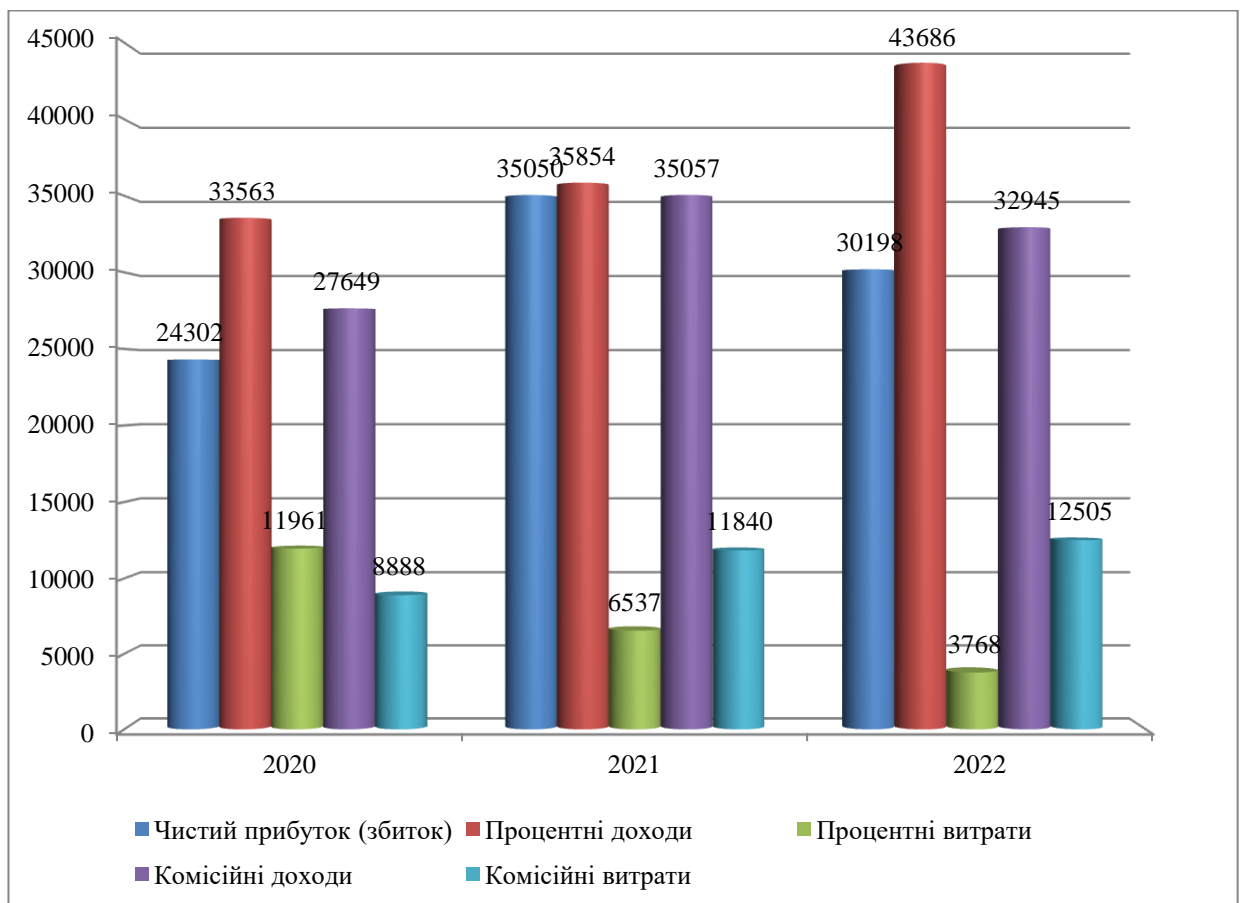
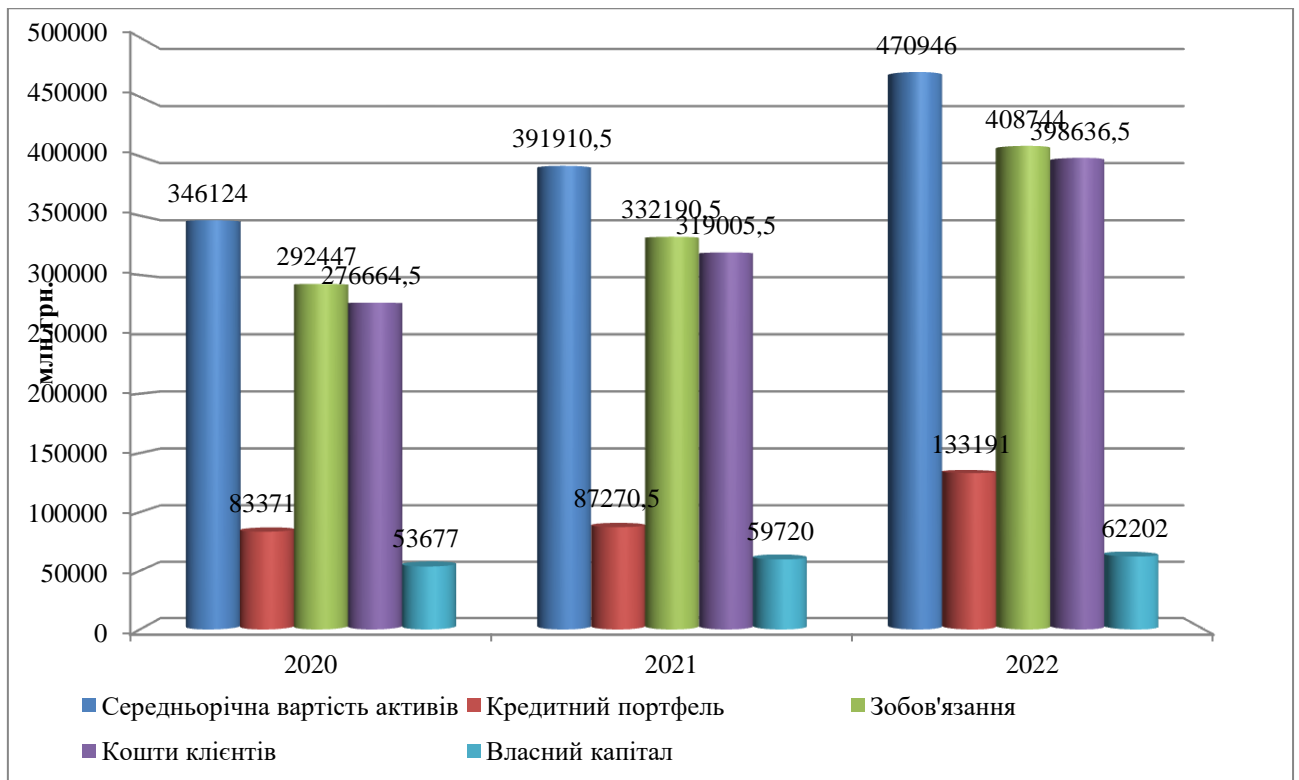

Рисунок 2.1 – Основні показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

Не зважаючи на підвищення кредитних ризиків та макроекономічні умови воєнного стану, АТ КБ «ПриватБанк» вдалося досягнути високих результатів за звітний період. Чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» за 12 місяців 2022 року склав 30,2 млрд грн., що менше порівняно з 2021 роком на 4,85 млрд.грн., або на 13,8%. Чистий прибуток Банку залишається максимальним результатом всього банківського сектору України, загальний прибуток якого у 2022 році склав 24,7 млрд грн.

Основними факторами формування фінансового результату банку в 2022 році є:

– зміна структури транзакційних операцій клієнтів, у т.ч. зростання загального рівня безготівкових розрахунків в країні як більш швидкого та безпечного способу розрахунків, а також значне підвищення обсягу транзакцій за кордоном по картам громадян України, що виїхали за кордон, рятуючись від війни.

– зростання надходжень на поточні рахунки клієнтів, що перекрили відтоки коштів за строковими депозитами та забезпечили зміну структури та обсягу чистого процентного доходу.

– макроекономічні умови, що склалися на банківському ринку України, включаючи тренд облікової ставки НБУ та офіційного валютного курсу.

– зростання кредитних ризиків та формування значного обсягу резервів на їх покриття.

– формування резервів під очікувані збитки внаслідок бойових дій: під втрати готівки та інших активів через руйнування приміщень та банкоматів.

– утримання під контролем операційних витрат через обмеження всіх витрат, які не є прямо пов'язаними із забезпеченням безперервності діяльності. При цьому війна вимагала значних додаткових витрат на забезпечення надійності інформаційних систем банку через переведення їх на хмарну архітектуру, а також системні заходи задля підтримки та захисту співробітників, допомоги збройним силам України через цільові програми благодійності тощо.

На результат банку також суттєво вплинув результат переоцінок. Так, зміна офіційного курсу грн до дол. США в липні обумовила збитки від переоцінки валютної позиції, що частково компенсуються позитивною переоцінкою індексованих ОВДП в портфелі АТ КБ «ПриватБанк». При цьому, переоцінка індексованих ОВДП є похідною як від зміни курсу грн до дол. США, так і від інфляційних очікувань та зростання внаслідок цього процентних ставок як на ринку України, так і в світі.

Отже, результат роботи АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік свідчить про його ефективність, стресостійкість, гнучкість та адаптивність. Довіра клієнтів до Банку, оперативне реагування на нові виклики зовнішнього середовища та нові потреби клієнтів, забезпечило Банку лідерські позиції в загальному результаті банківської системи. При цьому, державний ПриватБанк є системно важливим банком, який є основою фінансової системи України.

2.2. Аналіз зобов'язань та капіталу АТ КБ «ПриватБанк»

У загальній сумі ресурсів, якими володіє комерційний банк, переважають зобов'язання банку.

Під зобов'язаннями банку слід розуміти вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у визначений час у майбутньому. У бухгалтерському обліку до зобов'язань включаються кошти на поточних рахунках клієнтів, кредиторська заборгованість, заборгованість за нарахованими процентами та відстрочена дебіторська заборгованість за доходами, але не входять доходи, прибуток та внутрішньобанківські розрахунки.

Аналіз зобов'язань банку починаємо з визначення їх суми за балансом, для цього обчислюємо залишки коштів за названими рахунками на підставі балансу банку. На цьому ж етапі аналізу даємо характеристику зміни суми зобов'язань банку у динаміці, а також їх структури. Для зручності аналізу зобов'язання банку класифікуємо за різноманітними ознаками, тобто залежно

від вкладників, за групами клієнтів, від форми власності, від строку і порядку повернення, за ціною ресурсів тощо.

Склад, структура та динаміка зобов'язань банку в 2015 р. наведені в таблиці 2.2.

На основі інформації, наведеної в табл.2.2. можна зробити наступні висновки, щодо змін зобов'язань протягом 2020 р.:

– обсяг заборгованості перед НБУ протягом 2020 р. зменшився на 7721 млн.грн., з 7721 млн.грн. на 01.01.2020 до 0 млн.грн. на 31.12.2020;

– обсяг коштів клієнтів протягом 2020 р. збільшився на 72087 млн.грн., з 240621 млн.грн. на 01.01.2020 до 312708 млн.грн. на 31.12.2020;

– обсяг забезпечень протягом 2020 р. збільшився на 8324млн.грн. на 31.12.2020;

– обсяг інших нефінансових зобов'язань протягом 2020 р. збільшився на 570 млн.грн, з 1528 млн.грн. на 01.01.2020 до 2098 млн.грн. на 31.12.2020;

– обсяг загальної суми зобов'язань протягом 2020 р. збільшився на 74506 тис.грн, з 255194 млн.грн. на 01.01.2020 до 329700 млн.грн. на 31.12.2020.

В структурі зобов'язань банку протягом 2020 р. відбулись наступні суттєві зміни:

– частка заборгованості перед НБУ зменшилась на 3,03 %, з 3,03 % на 01.01.2020 до 0% на 31.12.2020;

– частка коштів клієнтів банку збільшилась на 0,56%, з 94,29% на 01.01.2020 до 94,85 % на 31.12.2020;

– частка забезпечень збільшилась на 2,32 %, з 0,93 % на 01.01.2020 до 3,24% на 31.12.2020;

– частка інших нефінансових зобов'язань збільшилась на 0,04 %, з 0,6% на 01.01.2020 до 0,64 % на 31.12.2020.

Таблиці 2.2 – Аналіз зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» в 2020 р.

Показники	01.12.2020 р.		31.12.2020 р.		Зміни за 2020 рік			Темп росту,%
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	За структурою,%	Приріст,%	
Заборгованість перед НБУ	7721	3,03	0	0,00	-7721	-3,03	-100,00	0,00
Кошти банків	201	0,08	2	0,00	-199	-0,08	-99,00	1,00
Кошти клієнтів	240621	94,29	312708	94,85	72087	0,56	29,96	129,96
Інші залучені кошти	2639	1,03	0	0,00	-2639	-1,03	-100,00	0,00
Відстрочені податкові зобов'язання	121	0,05	146	0,04	25	0,00	20,66	120,66
Інші фінансові зобов'язання	0	0,00	4059	1,23	4059	1,23	-	-
Забезпечення, у т.ч.	2363	0,93	10687	3,24	8324	2,32	352,26	452,26
– резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	290	0,11	329	0,10	39	-0,01	13,45	113,45
– інші забезпечення	2073	0,81	10358	3,14	8285	2,33	399,66	499,66
Інші нефінансові зобов'язання	1528	0,60	2098	0,64	570	0,04	37,30	137,30
Всього зобов'язань	255194	100,00	329700	100,00	74506	0,00	29,20	129,20

Склад, структура та динаміка зобов'язань банку в 2021 р. наведені в таблиці 2.3.

На основі інформації, наведеної в табл.2.3. можна зробити наступні висновки, щодо змін зобов'язань протягом 2021 р.:

- обсяг коштів клієнтів протягом 2021 р. збільшився на 12595 млн.грн., з 312708 млн.грн. на 01.01.2021 до 325303 млн.грн. на 31.12.2021;
- обсяг забезпечень протягом 2021 р. зменшився на 7036 млн.грн. на 31.12.2021;
- обсяг інших нефінансових зобов'язань протягом 2021 р. зменшився на 303 млн.грн, з 2098 млн.грн. на 01.01.2021 до 1795 млн.грн. на 31.12.2021;
- обсяг загальної суми зобов'язань протягом 2021 р. збільшився на 4981 тис.грн, з 329700 млн.грн. на 01.01.2021 до 334681 млн.грн. на 31.12.2021.

В структурі зобов'язань банку протягом 2021 р. відбулись наступні суттєві зміни:

- частка коштів клієнтів банку збільшилась на 2,35%, з 94,85% на 01.01.2021 до 97,2 % на 31.12.2021;
- частка забезпечень зменшилась на 2,15 %, з 3,24 % на 01.01.2021 до 1,09% на 31.12.2021;
- частка інших нефінансових зобов'язань зменшилась на 0,1 %, з 0,64% на 01.01.2021 до 0,54 % на 31.12.2021.

На основі інформації, наведеної в табл.2.4. можна зробити наступні висновки, щодо змін зобов'язань протягом 2022 р.:

- обсяг коштів клієнтів протягом 2022 р. збільшився на 146667 млн.грн., з 325303 млн.грн. на 01.01.2022 до 471970 млн.грн. на 31.12.2022;
- обсяг забезпечень протягом 2022 р. збільшився на 2153млн.грн. на 31.12.2022;
- обсяг інших нефінансових зобов'язань протягом 2022 р. збільшився на 476 млн.грн, з 1795 млн.грн. на 01.01.2022 до 2271млн.грн. на 31.12.2022;

Таблиця 2.3 – Аналіз зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» в 2021 р.

Показники	01.12.2021 р.		31.12.2021 р.		Зміни за 2021 рік			Темп росту,%
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	За структурою, %	Приріст,%	
Кошти банків	2	0,00	3	0,00	1	0,00	50,00	150,00
Кошти клієнтів	312708	94,85	325303	97,20	12595	2,35	4,03	104,03
Відстрочені податкові зобов'язання	146	0,04	159	0,05	13	0,00	8,90	108,90
Інші фінансові зобов'язання	4059	1,23	3770	1,13	-289	-0,10	-7,12	92,88
Забезпечення, у т.ч.	10687	3,24	3651	1,09	-7036	-2,15	-65,84	34,16
– резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	329	0,10	373	0,11	44	0,01	13,37	113,37
– інші забезпечення	10358	3,14	3278	0,98	-7080	-2,16	-68,35	31,65
Інші нефінансові зобов'язання	2098	0,64	1795	0,54	-303	-0,10	-14,44	85,56
Всього зобов'язань	329700	100,00	334681	100,00	4981	0,00	1,51	101,51

Таблиці 2.4 – Аналіз зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» в 2022 р.

Показники	01.12.2022 р.		31.12.2022 р.		Зміни за 2022 рік			Темп росту,%
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	За структуро ю,%	Приріст,%	
Кошти банків	3	0,00	0	0,00	-3	0,00	-100,00	0,00
Кошти клієнтів	325303	97,20	471970	97,76	146667	0,56	45,09	145,09
Інші залучені кошти	0	0,00	128	0,03	128	0,03	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	159	0,05	0	0,00	-159	-0,05	-100,00	0,00
Інші фінансові зобов'язання	3770	1,13	2634	0,55	-1136	-0,58	-30,13	69,87
Забезпечення, у т.ч.	3651	1,09	5804	1,20	2153	0,11	58,97	158,97
– резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	373	0,11	1280	0,27	907	0,15	243,16	343,16
– інші забезпечення	3278	0,98	4524	0,94	1246	-0,04	38,01	138,01
Інші нефінансові зобов'язання	1795	0,54	2271	0,47	476	-0,07	26,52	126,52
Всього зобов'язань	334681	100,00	482807	100,00	148126	0,00	44,26	144,26

– обсяг загальної суми зобов'язань протягом 2022 р. збільшився на 148126 тис.грн, з 334681 млн.грн. на 01.01.2022 до 482807 млн.грн. на 31.12.2022.

В структурі зобов'язань банку протягом 2022 р. відбулись наступні суттєві зміни:

– частка коштів клієнтів банку збільшилась на 0,56%, з 97,2% на 01.01.2022 до 97,76 % на 31.12.2022;

– частка забезпечень збільшилась на 0,11 %, з 1,09 % на 01.01.2022 до 1,2% на 31.12.2022;

– частка інших нефінансових зобов'язань зменшилась на 0,07 %, з 0,54% на 01.01.2022 до 0,47 % на 31.12.2022.

Динаміка зобов'язань банку за 2020– 2022 рр. наведена на рис. 2.2.

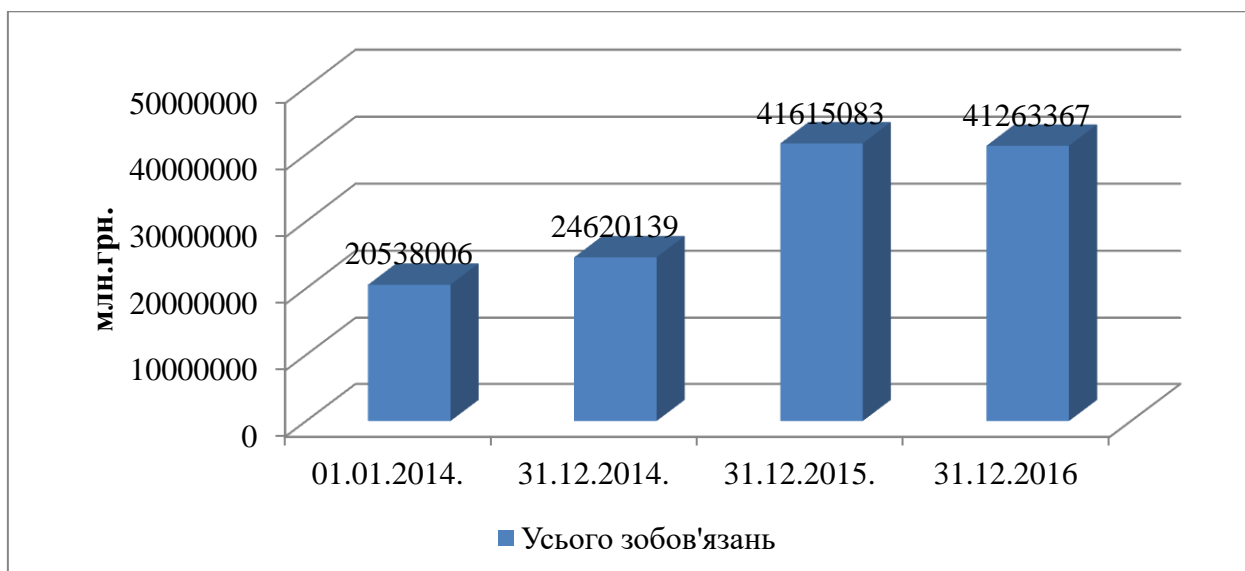

Рисунок 2.2 – Динаміка зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 – 2022 рр.

Зміцнення ресурсної бази комерційних банків – одна з головних передумов подолання кризи української економіки, оскільки від цього великою мірою залежить розв'язання проблеми підвищення інвестиційної активності.

Капітал банку – це сукупність внесених власниками – учасниками капіталу – власних коштів, які зростають у результаті ефективної банківської

діяльності у процесі капіталізації прибутку, а також за рахунок додаткових надходжень з боку учасників.

Математичною формулою капіталу в обліку відповідно до міжнародних стандартів є: $\text{Капітал} = \text{Активи} - \text{Зобов'язання}$.

Аналіз динаміки структури власного капіталу банку в 2020-2022рр. наведена в табл.2.5-2.7.

В структурі капіталу банку протягом 2020р. збільшується частка акціонерного капіталу на 12,19 %, частка емісійного доходу зменшується на 0%, та зменшується накопиченого дефіциту на 13,19%.

Номінальна зареєстрована вартість випущеного акціонерного капіталу Банку станом на 31 грудня 2020 року складала 206 060 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 206 060 мільйонів гривень). Загальна кількість ухвалених до випуску простих акцій складала 735,93 мільйони акцій (на 31 грудня 2019 року: 735,93 мільйони акцій) номінальною вартістю 280 гривень за акцію (на 31 грудня 2019 року: 280 гривень за акцію). Всі випущені прості акції повністю оплачені та зареєстровані. Кожна проста акція мала один голос при голосуванні.

Станом на 31 грудня 2020 року кінцевою контролюючою стороною Банку є держава Україна в особі Кабінету Міністрів України (на 31 грудня 2019 року: в особі Кабінету Міністрів України).

Станом на 31 грудня 2020 та 2019 років результат від операцій з акціонером складав 12174 мільйона гривень та включав чистий прибуток від первісного визнання облігацій внутрішньої державної позики отриманих від акціонера як внески до акціонерного капіталу у 2016-2017 роках.

Загальні резерви та інші фонди, створено у відповідності до вимог законодавства України, у сумі 8 481 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 6 850 мільйонів гривень). Банк зобов'язаний створювати резервний капітал шляхом відрахування суми з нерозподіленого прибутку до складу резерву, що не підлягає розподілу. Сума до відрахування кожного року розраховується як чистий прибуток за попередній рік до виплати дивідендів

Таблиця 2.5 – Склад, структура та динаміка капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в 2020 р.

Показники	01.01.2020 р.		31.12.2020 р.		Зміни за 2020 рік			Темп росту,%
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	Млн.грн.	За структурою, %	Приріст,%	
Статутний капітал	206060	377,89	206060	390,08	0	12,19	0,00	100,00
Емісійний дохід	23	0,04	23	0,04	0	0,00	0,00	100,00
Результат від операцій з акціонером	12174	22,33	12174	23,05	0	0,72	0,00	100,00
Інші резерви	-660	-1,21	-2248	-4,26	-1588	-3,05	240,61	340,61
Резерви та інші фонди банку	6850	12,56	8481	16,05	1631	3,49	23,81	123,81
Накопичений дефіцит	-169918	-311,61	-171665	-324,97	-1747	-13,36	1,03	101,03
Всього власного капіталу	54529	100,00	52825	100,00	-1704	0,00	-3,12	96,88

Таблиця 2.6 – Склад, структура та динаміка капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в 2021 р.

Показники	01.01.2021 р.		31.12.2021 р.		Зміни за 2021 рік			Темп росту,%
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	За структурою,%	Приріст,%	
Статутний капітал	206060	390,08	206060	309,33	0	-80,75	0,00	100,00
Емісійний дохід	23	0,04	23	0,03	0	-0,01	0,00	100,00
Результат від операцій з акціонером	12174	23,05	12174	18,28	0	-4,77	0,00	100,00
Інші резерви	-2248	-4,26	-4091	-6,14	-1843	-1,89	81,98	181,98
Резерви та інші фонди банку	8481	16,05	9696	14,56	1215	-1,50	14,33	114,33
Накопичений дефіцит	-171665	-324,97	-157247	-236,05	14418	88,92	-8,40	91,60
Всього власного капіталу	52825	100,00	66615	100,00	13790	0,00	26,11	126,11

Таблиця 2.7 – Склад, структура та динаміка капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в 2022 р.

Показники	01.01.2022 р.		31.12.2022 р.		Зміни за 2022 рік			Темп росту,%
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	За структурою, %	Приріст,%	
Статутний капітал	206060	309,33	206060	356,57	0	47,24	0,00	100,00
Емісійний дохід	23	0,03	23	0,04	0	0,01	0,00	100,00
Результат від операцій з акціонером	12174	18,28	12174	21,07	0	2,79	0,00	100,00
Інші резерви	-4091	-6,14	-15168	-26,25	-11077	-20,11	270,77	370,77
Резерви та інші фонди банку	9696	14,56	11449	19,81	1753	5,26	18,08	118,08
Накопичений дефіцит	-157247	-236,05	-156749	-271,24	498	-35,19	-0,32	99,68
Всього власного капіталу	66615	100,00	57789	100,00	-8826	0,00	-13,25	86,75

власникам простих акцій у розмірі не менше 5% прибутку за поточний період, поки резервний капітал не досягне 25% регулятивного капіталу Банку.

В структурі капіталу банку протягом 2021р. суттєво зменшується частка акціонерного капіталу на 80,75% та зменшується частка емісійного доходу на 0,01%. Частка нерозподіленого прибутку при цьому зростає на 88,92%.

В структурі капіталу банку протягом 2022р. збільшується частка акціонерного капіталу на 47,24% та зменшується частка емісійного доходу на 0,01%. Частка нерозподіленого прибутку при цьому зменшується на 35,19%.

Динаміка власного капіталу банку за 2020 – 2022 роки наведена на рисунку 2.3.

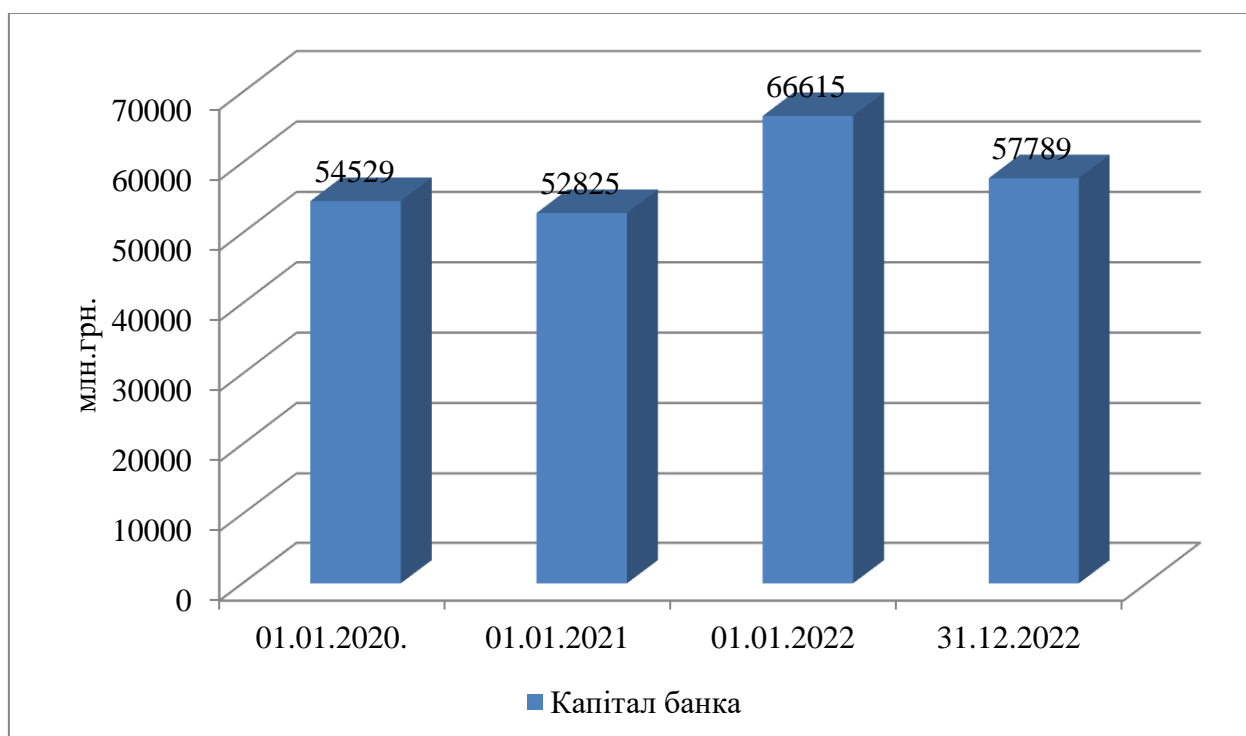

Рисунок 2.3 – Динаміка капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 – 2022 рр.

Узагальнюючою характеристикою стабільності ресурсної бази є співвідношення власного капіталу та зобов'язань банку, яке аналізується в динаміці (таблиці 2.8., 2.9 та 2.10).

Таблиця 2.8 – Аналіз динаміки та структури пасивів АТ КБ
«ПриватБанк» в 2020 р.

Показник	Сума, млн.грн.		Структура, %		Відхилення	
	01.01. 2020	31.12. 2020	01.01. 2020	31.12. 2020	млн.грн.	%
Капітал	54529	52825	17,61	13,81	-1704	-3,80
Зобов'язання	255194	329700	82,39	86,19	74506	3,80
Усього	309723	382525	100,00	100,00	72802	0,00

Протягом 2020 р. частка власного капіталу зменшується на 3,8%, а частка зобов'язань збільшується на 3,8%.

Таблиця 2.9 – Аналіз динаміки та структури пасивів ПАТ КБ
"Приватбанк", в 2021 р.

Показник	Сума, млн.грн.		Структура, %		Відхилення	
	01.01. 2021	31.12. 2021	01.01. 2021	31.12. 2021	млн.грн.	%
Капітал	52825	66615	13,81	16,60	13790	2,79
Зобов'язання	329700	334681	86,19	83,40	4981	-2,79
Усього	382525	401296	574,23	100,00	18771	-474,23

Протягом 2021 р. частка власного капіталу збільшується на 2,79%, а частка зобов'язань зменшується на 2,79%.

Таблиця 2.10 – Аналіз динаміки та структури пасивів АТ КБ
«ПриватБанк» в 2022 р.

Показник	Сума, млн.грн.		Структура, %		Відхилення	
	01.01. 2022	31.12. 2022	01.01. 2022	31.12. 2022	млн.грн.	%
Капітал	66615	57789	16,60	10,69	-8826	-5,91
Зобов'язання	334681	482807	83,40	89,31	148126	5,91
Усього	401296	540596	100,00	100,00	139300	0,00

Протягом 2020 р. частка власного капіталу зменшується на 5,91%, а частка зобов'язань збільшується на 5,91 %.

Станом на 31 грудня 2022 та 2021 років результат від операцій з акціонерами склав 12 174 мільйона гривень та включав чистий прибуток від первісного визнання облігацій внутрішньої державної позики отриманих від акціонера як внески до статутного капіталу у 2016-2017 роках.

Загальні резерви та інші фонди, створено у відповідності до вимог законодавства України, у сумі 11 449 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2022 року (на 31 грудня 2021 року: 9 696 мільйонів гривень).

Банк зобов'язаний створювати резервний капітал шляхом відрахування суми з нерозподіленого прибутку до складу резерву, що не підлягає розподілу.

Сума до відрахування кожного року розраховується як чистий прибуток за попередній рік до виплати дивідендів власникам простих акцій у розмірі не менше 5% прибутку за поточний період, поки резервний капітал не досягне 25% регулятивного капіталу Банку.

2022 році у відповідності до рішення Кабінету міністрів України про обов'язкову сплату 80% від прибутку державних організацій та рішення Кабінету міністрів України про затвердження річної фінансової звітності Банку за 2021 рік, Банк виплатив дивіденди у сумі 28 040 мільйонів гривень або 38,10 гривень на одну акцію (2021 рік: 19 442 мільйони гривень або 26,42 гривень на одну акцію) та відповідно до Податкового кодексу України Банк перерахував 5 047 мільйонів гривень (2021 рік: 3 318 мільйонів гривень) авансового внеску з податку на прибуток. Таким чином, видно, що частка капіталу банку змінюється нерівномірно протягом 2020-2022рр. та залишається дуже малою.

2.3. Аналіз активів та кредитів клієнтам АТ КБ «ПриватБанк»

Проведемо аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020р. в таблиці 2.11 та відобразимо структуру активів на рис.2.4.

Проаналізувавши дані з таблиці 2.11 та рис.2.4., можемо зробити такі висновки:

– активи за 2020 рік збільшились на 72802 тис. грн., темп росту дорівнює 123,51%;

– високоліквідні активи на 31.12.2020 році склали 49911 тис. грн., що на 4017 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2020., а їх питома вага змінилась з 14,82% (на 01.01.2020) до 13,05% (на 31.12.2020);

– кредити та аванси клієнтам на 31.12.2020 році склали 55021 тис. грн., що на 4523 млн.грн. менше, ніж на 01.01.2020., а їх питома вага змінилась з 19,22% (на 01.01.2020) до 14,38% (на 31.12.2020);

– інвестиційні цінні папери на 31.12.2020 році склали 221661 тис. грн., що на 69504 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2020., а їх питома вага змінилась з 49,13% (на 01.01.2020) до 57,% (на 31.12.2020).

Проаналізувавши дані з таблиці 2.12 та рис.2.4., можемо зробити такі висновки:

– активи за 2021 рік збільшились на 18771 млн. грн., темп росту дорівнює 104,91%;

– високоліквідні активи на 31.12.2021 році склали 52835 млн. грн., що на 2924 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2021., а їх питома вага змінилась з 13,05% (на 01.01.2021) до 13,017% (на 31.12.2021);

– кредити та аванси клієнтам на 31.12.2021 році склали 68218 млн. грн., що на 13197 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2021., а їх питома вага змінилась з 14,38% (на 01.01.2021) до 17,0% (на 31.12.2021);

– інвестиційні цінні папери на 31.12.2021 році склали 222277 млн. грн., що на 616 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2021., а їх питома вага змінилась з 57,95% (на 01.01.2021) до 55,39% (на 31.12.2021).

Таблиця 2.11 – Аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020р.

Показник	01.01.2020		31.12.2020		Темп росту	Темп приросту	Відхилення (в грн)	Відхилення у структурі
	млн.грн.	%	млн.грн.	%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Готівкові кошти та їх еквіваленти	45894	14,82	49911	13,05	108,75	8,75	4017	-1,77
Кредити та аванси банкам	27118	8,76	25059	6,55	92,41	-7,59	-2059	-2,20
Кредити та аванси клієнтам	59544	19,22	55021	14,38	92,40	-7,60	-4523	-4,84
Інвестиційні цінні папери	152157	49,13	221661	57,95	145,68	45,68	69504	8,82
Поточні податкові активи	2257	0,73	6660	1,74	295,08	195,08	4403	1,01
Відстрочені податкові активи	0	0,00	32	0,01	-	-	32	0,01
інвестиційні в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	155	0,05	30	0,01	19,35	-80,65	-125	-0,04
Інвестиційна нерухомість	3379	1,09	2933	0,77	86,80	-13,20	-446	-0,32
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1716	0,55	1748	0,46	101,86	1,86	32	-0,10
Основні засоби	4764	1,54	5894	1,54	123,72	23,72	1130	0,00
Інші фінансові активи	2210	0,71	3448	0,90	156,02	56,02	1238	0,19
Інші нефінансові активи	9285	3,00	8900	2,33	95,85	-4,15	-385	-0,67
Непоточні активи, або групи вибуття	1244	0,40	1228	0,32	98,71	-1,29	-16	-0,08
ВСЬОГО АКТИВІВ	309723	100,00	382525	100,00	123,51	23,51	72802	0,00

Таблиця 2.12. – Аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021р.

Показник	01.01.2021		31.12.2021		Темп росту	Темп приросту	Відхилення (в грн)	Відхилення у структурі
	млн.грн.	%	млн.грн.	%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Готівкові кошти та їх еквіваленти	49911	13,05	52835	13,17	105,86	5,86	2924	0,12
Кредити та аванси банкам	25059	6,55	26243	6,54	104,72	4,72	1184	-0,01
Кредити та аванси клієнтам	55021	14,38	68218	17,00	123,99	23,99	13197	2,62
Інвестиційні цінні папери	221661	57,95	222277	55,39	100,28	0,28	616	-2,56
Поточні податкові активи	6660	1,74	9978	2,49	149,82	49,82	3318	0,75
Відстрочені податкові активи	32	0,01	0	0,00	0,00	-100,00	-32	-0,01
Інвестиційні в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	0,01	30	0,01	100,00	0,00	0	0,00
Інвестиційна нерухомість	2933	0,77	1989	0,50	67,81	-32,19	-944	-0,27
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1748	0,46	1288	0,32	73,68	-26,32	-460	-0,14
Основні засоби	5894	1,54	6074	1,51	103,05	3,05	180	-0,03
Інші фінансові активи	3448	0,90	2644	0,66	76,68	-23,32	-804	-0,24
Інші нефінансові активи	8900	2,33	9713	2,42	109,13	9,13	813	0,09
Непоточні активи, або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	1228	0,32	7	0,00	0,57	-99,43	-1221	-0,32
ВСЬОГО АКТИВІВ	382525	100,00	401296	100,00	104,91	4,91	18771	0,00

Таблиця 2.13. – Аналіз активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022р.

Показник	01.01.2022		31.12.2022		Темп росту	Темп приросту	Відхилення (в грн)	Відхилення у структурі
	млн.грн.	%	млн.грн.	%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Готівкові кошти та їх еквіваленти	52835	13,17	96380	17,83	182,42	82,42	43545	4,66
Кредити та аванси банкам	26243	6,54	103837	19,21	395,68	295,68	77594	12,67
Кредити та аванси клієнтам	68218	17,00	68084	12,59	99,80	-0,20	-134	-4,41
Інвестиційні цінні папери	222277	55,39	239752	44,35	107,86	7,86	17475	-11,04
Поточні податкові активи	9978	2,49	9079	1,68	90,99	-9,01	-899	-0,81
Відстрочені податкові активи	0	0,00	1100	0,20	-	-	1100	0,20
інвестиційні в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	0,01	30	0,01	100,00	0,00	0	0,00
Інвестиційна нерухомість	1989	0,50	2155	0,40	108,35	8,35	166	-0,10
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1288	0,32	1389	0,26	107,84	7,84	101	-0,06
Основні засоби	6074	1,51	5228	0,97	86,07	-13,93	-846	-0,55
Інші фінансові активи	2644	0,66	4309	0,80	162,97	62,97	1665	0,14
Інші нефінансові активи	9713	2,42	9189	1,70	94,61	-5,39	-524	-0,72
Непоточні активи, або групи вибуття	7	0,00	64	0,01	914,29	814,29	57	0,01
ВСЬОГО АКТИВІВ	401296	100,00	540596	100,00	134,71	34,71	139300	0,00

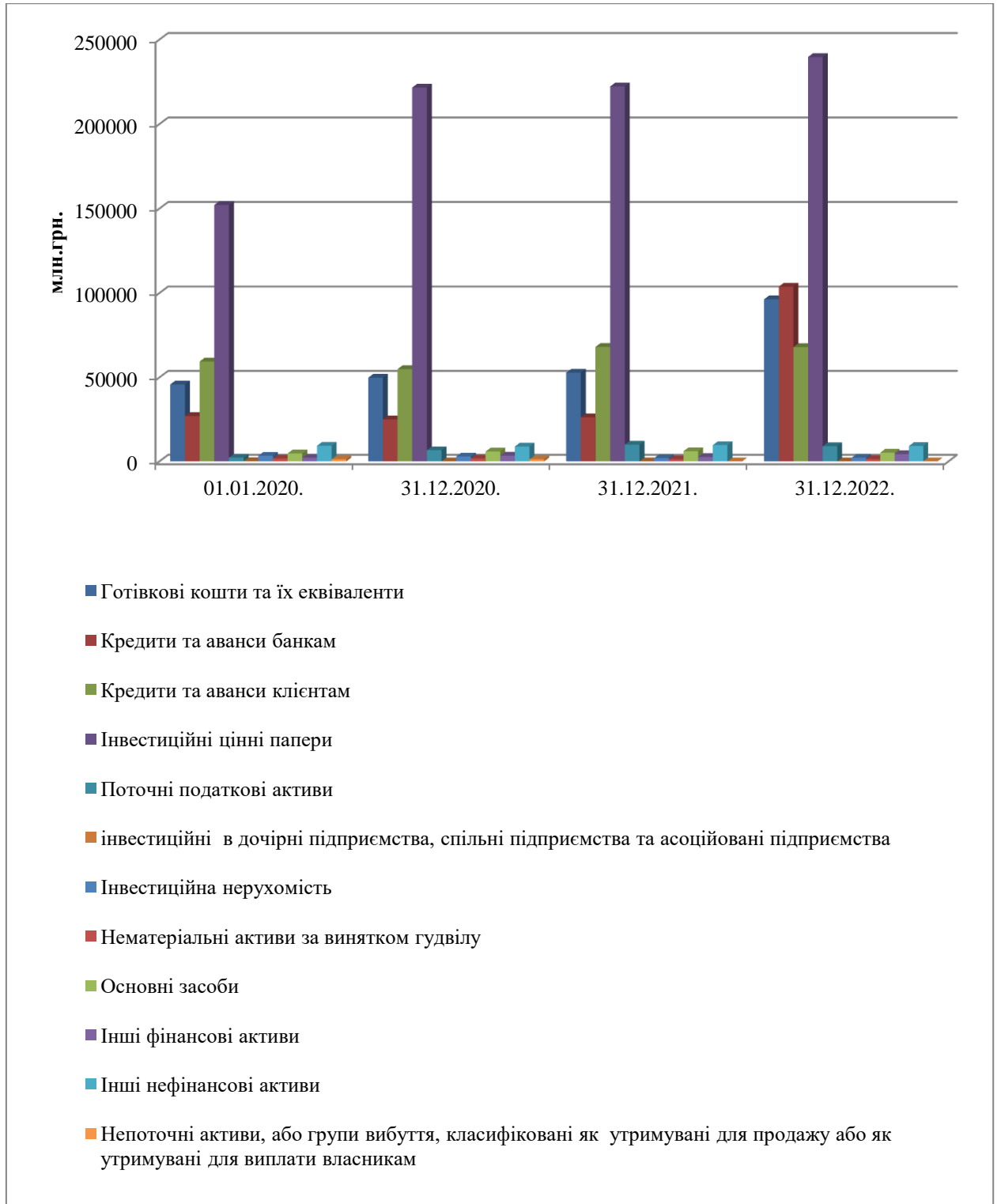

Рисунок 2.4 – Динаміка складових АТБ КБ «ПриватБанк» в 2020-2022рр.

Проаналізувавши дані з таблиці 2.13 та рис.2.4., можемо зробити такі висновки:

- активи за 2022 рік збільшились на 139300 млн. грн., темп росту дорівнює 134,71%;
- високоліквідні активи на 31.12.2022 році склали 96380 млн. грн., що на 43545 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2022., а їх питома вага змінилась з 13,17% (на 01.01.2022) до 17,83% (на 31.12.2022);
- кредити та аванси клієнтам на 31.12.2022 році склали 68084 млн. грн., що на 134 млн.грн. менше, ніж на 01.01.2022., а їх питома вага змінилась з 17,0% (на 01.01.2022) до 12,59% (на 31.12.2022);
- інвестиційні цінні папери на 31.12.2022 році склали 239752 млн. грн., що на 17475 млн.грн. більше, ніж на 01.01.2022., а їх питома вага змінилась з 55,39% (на 01.01.2022) до 44,35% (на 31.12.2022).

Таким чином, аналіз активів та капіталу АТ КБ «ПриватБанк» дозволив визначити структуру та динаміку їх складових. ативів та капіталу. В структурі кативів переважає інвестиційний портфель, його частка знаходиться в межах від 49,13% до 57,95%.

2.4 Аналіз ліквідності та фінансової стійкості

Ліквідність банку – це його здатність своєчасно та в повному обсязі задовольняти невідкладні потреби у грошових коштах. Банк вважається ліквідним, якщо він має можливість постійно і безперебійно виконувати свої зобов'язання, проводити активні операції та забезпечити поповнення ліквідних коштів у будь-який момент часу через запозичення коштів на ринку за середньою ставкою або реалізацію своїх активів без суттєвої втрати їх вартості.

Завдання аналізу ліквідності банку:

- визначення фактичної ліквідності;

- оцінювання відповідності фактичних значень нормативів ліквідності вимогам, які встановлено НБУ;
- виявлення чинників, які викликали відхилення фактичних значень показників ліквідності від нормативних вимог;
- аналіз стабільності ресурсної бази банку;
- прогнозування потреби банку в ліквідних коштах;
- порівняльний аналіз вартості та доступності альтернативних джерел поповнення ліквідних коштів;
- аналіз напрямів розміщення надлишкових ліквідних коштів.

Першим етапом аналізу ліквідності є виявлення того, наскільки банк дотримується нормативів ліквідності, встановлених Національним банком України (НБУ).

Виконання нормативів АТ КБ «ПриватБанк» в порівнянні іншими системно-важливими банками України (станом на 31.12.2022) наведено в табл.2.14.

За підсумками 2022 року Банк має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог Національного банку України. Регулятивний капітал Банку на кінець 2022 року становить 54,5 млрд. грн., а норматив адекватності регулятивного капіталу 23,78% (при нормі >10%).

Банк розраховує нормативні коефіцієнти ліквідності, встановлені Національним банком України на щоденній основі.

Зокрема такі:

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземних валютах (LCRIB). На 31 грудня 2022 року норматив за всіма валютами (LCRBB) складав 311,01% при встановленому НБУ значенні не менше 100%, норматив в іноземних валютах (LCRIB) складав 260,14% при нормі не менше 100% (31 грудня 2021 року: 258,85% (LCRBB) при нормі не менше 100% та 200,36% (LCRIB) при нормі не менше 100%);

- коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR). Цей норматив складав 182,24% на 31 грудня 2022 року при встановленому НБУ значенні

Таблиця 2.14 – Виконання нормативів АТ КБ «ПриватБанк» в порівнянні іншими системно-важливими банками України
(станом на 31.12.2022)

№ з/п	Найменування банку	H1, тис.грн	H2	H3	H7	H8	H9	H11	H12	Л13-1	Л13-2	LCR _{ВВ}	LCR _{ів}	NSFR
1	АТ "Укрексімбанк"	12 092 246	12,84	8,63	21,14	421,59	0,22	0,04	0,04	0,6844	0,4816	174,0261	207,5367	130,0166
3	АТ "Райффайзен Банк"	13 794 347	14,72	8,67	13,25	60,09	7,58	0,01	0,02	2,9202	0,2644	293,9887	277,9373	134,1881
6	АТ "ТАСКОМБАНК"	2 675 333	14,48	12,47	17,17	228,90	18,21	0,00	0,00	1,5419	1,0494	186,7734	145,6179	105,0731
8	АТ "КРЕДОБАНК"	3 535 500	17,69	17,24	15,55	53,82	0,38	0,00	0,00	4,3002	0,3841	187,3779	197,7183	128,7749
13	Акціонерний банк "Південний"	4 179 967	17,89	10,61	13,98	147,61	2,51	0,01	0,06	0,5797	4,7023	174,9926	182,3191	109,7012
15	АТ "ПУМБ"	12 244 814	17,02	10,46	12,70	12,70	9,04	0,00	0,00	0,3324	0,0068	198,1001	222,9868	114,1755
20	АТ "УКРСИББАНК"	10 796 379	31,62	21,99	12,53	46,40	12,55	0,00	0,00	3,5882	0,0179	309,8061	278,6216	254,2848
31	АБ "УКРГАЗБАНК"	7 706 278	10,40	10,31	22,77	464,58	0,29	0,09	0,18	1,3924	0,0000	107,5119	170,4453	103,7577
36	АТ "ОТП БАНК"	10 167 893	21,50	15,10	10,24	28,50	18,26	0,01	0,01	0,2395	0,3524	189,8079	194,1295	109,4117
62	АТ "Ощадбанк"	20 633 984	15,75	10,56	14,22	109,88	0,27	0,00	0,01	166,8025	0,0363	306,9472	194,4751	165,1204
63	АТ КБ "ПриватБанк"	41 858 260	15,98	7,99	8,21	0,00	0,01	0,00	0,01	124,3263	0,5494	285,1181	175,0599	126,1153
64	АТ "А - БАНК"	1 971 203	17,16	11,06	16,85	59,48	0,34	0,00	0,00	0,2258	1,7225	1 062,3266	325,4702	130,2683
66	АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	7 872 612	23,00	19,35	16,79	78,27	6,07	0,00	0,00	0,4130	0,6101	414,4216	402,8184	159,8776

нормативу не менше 90% (31 грудня 2021 року: 156,57% при нормі не менше 90%).

Всі нормативні показники ліквідності Банку значно перевищують норми, встановлені НБУ. Так, на 31 грудня 2022 року коефіцієнт покриття ліквідністю складав 311,01% за всіма валютами (LCRBB) та 260,14% в іноземній валюті (LCRIB) при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 100%.

Для проведення аналізу фінансової стійкості банку використовується певна група коефіцієнтів, серед яких:

- коефіцієнт надійності, який вказує на рівень залежності банку від залучених коштів. Це співвідношення власного капіталу (К) до залучених коштів (Зк);

- коефіцієнт фінансового важеля, який розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку. Це співвідношення зобов'язань банку (З) і капіталу (К);

- коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів. Розкриває достатність сформованого власного капіталу (К) в активізації та покритті різних ризиків;

- коефіцієнт захищеності власного капіталу. Показує, яку частину капіталу розміщено в нерухомість (майно). Співвідношення капіталізованих активів (Ак) і власного капіталу (К);

- коефіцієнт захищеності дохідних активів. Сигналізує про захист дохідних активів (що чутливі до зміни процентних ставок) мобільним власним капіталом;

- коефіцієнт мультиплікатора капіталу. Показує ступінь покриття активів (А) (акціонерним) капіталом (Ка).

Необхідні розрахунки цих коефіцієнтів виконано в табл.2.15.

З наведених у таблиці 2.15 даних видно, що коефіцієнт надійності протягом 2021 р. зменшився з 18% до 14 %, що вище мінімально допустимого значення (5%). Таким чином, банк має високу забезпеченість

Таблиця 2.15 – Вихідні дані та розрахунок основних коефіцієнтів фінансової стійкості в 2020-2022 рр.

№	Назва показників	Умовні позначення	31.12. 2020	31.12. 2021	31.12. 2022	Відхилення ,%	
						2021-2020	2022-2021
	Вихідні дані, млн.грн.						
1	Власний капітал, млн.грн.	К	54529	52825	66615	-1704	13790
2	Акціонерний капітал, млн.грн.	Ка	206060	206060	206060	0	0
3	Залучені кошти, млн.грн.	Зк	309723	382525	401296	72802	18771
4	Активи загальні, млн.грн.	Аз	309723	382525	401296	72802	18771
5	Активи дохідні, млн.грн.	Ад	238974	301771	316768	62797	14997
6	Активи недохідні, млн.грн.	Ан	70749	80754	84528	10005	3774
	Коефіцієнти фінансової стійкості					0	0
1	Надійності (ряд 1 / ряд 3)	Кн	0,18	0,14	0,17	-0,04	0,03
2	Фінансового важеля (ряд 3 / ряд 1)	Кфв	5,68	7,24	6,02	1,56	-1,22
3	Участі власного капіталу у формуванні активів (ряд 1 / ряд 4)	Кук	0,18	0,14	0,17	-0,04	0,03
4	Захищеності дохідних активів власним капіталом (ряд 1 - ряд 6) / ряд 5	Кза	-0,07	-0,09	-0,06	-0,02	0,04
5	Мультиплікатора капіталу (ряд 4 / ряд 2)	Кмк	1,50	1,86	1,95	0,35	0,09

власним капіталом і, отже, високу надійність, тобто він досяг того рівня, за якого не залежить від стихій у залученні вільних коштів грошового ринку, бо має досталь своїх, дешевших, які можна розміщати в кредити господарюючим суб'єктам та в інвестиції. Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів протягом 2021 р. зменшився на -0,02 і складає -0,9 % за оптимального значення не менше 10 %.

В 2021 р. зменшився коефіцієнт захищеності власного капіталу з -0,07 до -0,09. Але все рівно цього не достатньо, так як коефіцієнт має від'ємне значення.

Коефіцієнт надійності протягом 2022 р. збільшився з 14 % до 17 %.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів трохи покращився і складає 0,17% за оптимального значення не менше 10 %.

В 2022 р. зменшився коефіцієнт захищеності власного капіталу збільшився з -0,09 до -0,06. Коефіцієнт має від'ємне значення.

Висновки до розділу 2

На основі інформації другого розділу можна зробити наступні висновки:

1. АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком з фокусом на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі.

2. 2022 рік став для України в цілому та банку, зокрема, визначається нападом росії та введенням воєнного стану в Україні з 24.02.22. Економічна ситуація в країні протягом року характеризується розгортанням наслідків воєнного стану, що перш за все виявляється в зростанні інфляційних процесів, падінні ВВП, тиску на валютний ринок.

3. Ключовими в діяльності Банку є фінансові, трудові та технологічні ресурси. Результати аналізу основних економічних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022рр. показали, що середньорічна вартість активів банку у 2021 році склала 391911млн.грн., що на 45787 млн.грн., більше

ніж у 2020 році, а у 2022р. вони дорівнювали 470946 млн.грн., що на 79036 млн.грн.. більше, ніж у 2021 році.

5. У загальній сумі ресурсів, якими володіє комерційний банк, переважають зобов'язання банку. В структурі зобов'язань банку протягом 2022 р. відбулись наступні суттєві зміни:

– частка коштів клієнтів банку збільшилась на 0,56%, з 97,2% на 01.01.2022 до 97,76 % на 31.12.2022;

– частка забезпечень збільшилась на 0,11 %, з 1,09 % на 01.01.2022 до 1,2% на 31.12.2022;

– частка інших нефінансових зобов'язань зменшилась на 0,07 %, з 0,54% на 01.01.2022 до 0,47 % на 31.12.2022.

6. В структурі капіталу банку протягом 2021р. суттєво зменшується частка акціонерного капіталу на 80,75% та зменшується частка емісійного доходу на 0,01%. Частка нерозподіленого прибутку при цьому зростає на 88,92%. В структурі капіталу банку протягом 2022р. збільшується частка акціонерного капіталу на 47,24% та зменшується частка емісійного доходу на 0,01%. Частка нерозподіленого прибутку при цьому зменшується на 35,19%.

7. Результати аналізу активів АТ КБ «ПриватБанк» показали зміни в складі та структурі активів. В структурі активів переважає інвестиційний портфель, його частка знаходиться в межах від 49,13% до 57,95%.

8. За підсумками 2022 року Банк має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог Національного банку України. Регулятивний капітал Банку на кінець 2022 року становить 54,5 млрд. грн., а норматив адекватності регулятивного капіталу 23,78% (при нормі >10%).

9. Для проведення аналізу фінансової стійкості банку розрахована певна група коефіцієнтів. В 2021 р. зменшився коефіцієнт захищеності власного капіталу з -0,07 до -0,09. Але все рівно цього не достатньо, так як коефіцієнт має від'ємне значення. Коефіцієнт надійності протягом 2022 р. збільшився з 14 % до 17 %.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ

3.1 Формування стратегії діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів і є лідером українського ринку в роздрібному сегменті, активно просуваючи послуги для малого й середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку становлять кошти фізичних осіб в національній валюті зі значною часткою поточних рахунків.

Стратегічна мета АТ КБ «ПриватБанк» нарощування якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів малому і середньому бізнесу (МСБ).

Банк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів.

Поряд з online сервісами АТ КБ «ПриватБанк» має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій).

Пріоритетними напрямками діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є підвищення якості процесів обслуговування клієнтів з обов'язковим дотриманням вимог законодавства, розвиток кредитування з підтриманням високої якості кредитного портфеля, вдосконалення та розробка банківських продуктів/послуг, оптимізація інфраструктури.

Однак, у період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки цільові пріоритети АТ КБ «ПриватБанк», як державного банку України, полягають в першу чергу в активній участі у забезпеченні фінансової

стабільності України, підтримці та стабільності функціонування банківського сектору, забезпеченні фінансування пріоритетних галузей економіки та безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, у тому числі таких, що знаходяться у державній власності.

Як визначено в Основних (стратегічних) напрямках діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки (схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України 7 травня 2022 року) у період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки державні банки повинні забезпечити досягнення наступних стратегічних цілей:

- забезпечення фінансової підтримки пріоритетних галузей економіки та підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури;

- доступність надання банківських послуг для забезпечення захисту прав споживачів, зокрема в рамках соціального захисту населення за умови відсутності фізичної загрози працівникам банку;

- створення умов для швидкого відновлення надання банківських послуг у повному обсязі та забезпечення функціональності й безперервності роботи банків державного сектору;

- створення, налагодження та підтримання функціонування ефективної системи фізичної безпеки (центрального апарату та відокремлених підрозділів такого банку, в тому числі безпеки працівників банку), безпеки операційних систем, зокрема з використанням хмарних рішень, та кібербезпеки;

- впровадження заходів, спрямованих на зниження ризиків, у тому числі реалізації можливих загроз, здійснення заходів з безпеки банку, зокрема контроль за ризиками безпеки (у тому числі фізичної, фінансової, кібербезпеки та безпеки операційних систем), ліквідації та/або мінімізації наслідків реалізованих загроз та кризових ситуацій;

- безперебійна ефективна робота керівників банку для забезпечення прийняття необхідних управлінських рішень;

– збереження фінансової стійкості банку, виявлення можливих загроз такій стійкості, а також оперативне реагування на загрози фінансової стійкості та/або їх уникнення.

АТ КБ «ПриватБанк» приділяє значну увагу сфері досліджень і розробок, стимулюючи розвиток інновацій в організації. Зусилля банку в цій сфері під час повномасштабного вторгнення були спрямовані на створення нових продуктів та сервісів для клієнтів, які відповідають умовам військового часу. Крім того, АТ КБ «ПриватБанк» приймав активну участь у формуванні законодавчого поля, щодо захисту прав позичальників, які втратили майно через повномасштабну військову агресію.

У 2022 році для підтримки населення та бізнесу у період війни АТ КБ «ПриватБанк» реалізував низку наступних заходів та програм:

– впровадили нові кредитні програми для фізичних осіб та бізнесу: Кредитні канікули, Вихід з кредитних канікул, Реструктуризація (довгострокова), “Платіж 2,5%” (короткострокова реструктуризація) та “Прощення частини боргу”, що було високо оцінено суспільством та Банк здобув 1 місце у номінації "Найкраща кредитна підтримка населення під час війни" від “PaySpace Magazine Awards 2022”;

– активізували підтримку бізнесу через нові та актуалізацію діючих програми фінансування, що дозволило профінансувати 19,8 тис. клієнтів на 23,86 млрд грн. Як наслідок - ПриватБанк піднявся на 5 позицій й зайняв 7-е місце по частці ринку кредитування бізнесу. Зокрема, портфель Агро кредитів збільшився в 4,4 рази з весни 2022 року (на кінець 2022 року 3-тє місце в рейтингу НБУ за об’ємом кредитного портфелю Агро кредитів).

– автоматично продовжили період дії карток на 1 рік, клієнту не потрібно звертатись до відділення банку для перевипуску, це стало особливо важливим клієнтам на тимчасово окупованих територіях;

– реалізували оформлення нових та перевипуск діючих карток у Приват24;

– зменшили тарифи за переказ власних коштів з кредитних карток;

– для волонтерів відмінили комісії за поповнення рахунку та зняття готівки, створили окремі зручні та пільгові умови для обслуговування Благодійних організацій;

– розвивали диджитал карти “єПідтримка”, яка після початку повномасштабного вторгнення зазнала модернізації і за її допомогою клієнти змогли отримувати від державні нові види виплат: виплата за вакцинацію COVID 19; виплата громадянам, які втратили роботу через початок повномасштабного вторгнення; виплати внутрішньо переміщеним особам; виплати по військовим облігаціям.

– розробили та впровадили преміальні digital-картки всіх рівнів (без пластику), для забезпечення розрахунків карткою, відкриття додаткових і нових рахунків, перевипуску без візиту у відділення;

– для бізнесу було впроваджено новий процес відео-зустрічей, що також спростило клієнтам оформлення банківських послуги без відвідування відділень;

– вкладникам були запропоновані нові види вкладів та сервісів, а саме: спеціальний вклад для воєнних “Слава Героям”, новий вклад “Капітал”, можливість купувати іноземну валюту за вигідним курсом в еквіваленті до 100 тис. грн. щомісячно з подальшим розміщенням придбаної валюти на строкових депозитах;

– для підтримки безготівкових розрахунків з початку 2022 року активно впроваджували застосунок “Термінал” для прийому оплати картками (більше 22 тис. підключень впродовж року);

– підтримували бізнес через розробку різноманітних інструментів в Приват 24 для бізнесу.

Зокрема запроваджені нові застосунки та сервіси:

– застосунок “Каса” для надання послуги фіскалізації на POS-терміналах Банку;

– сервіс “Бюджет”, який дає змогу одержувати онлайн актуальну інформацію щодо заборгованості/переплати за податками, дані про податкову,

за розрахунками з якою виникла заборгованість та можливість сформувати платіж до бюджету із автоматично заповненими реквізитами і сплатити податки;

– сервіс “Інвойсинг” - для виставлення та оплати електронних рахунків-фактур юридичними особами та ФОП (B2B розрахунки);

– сервіс “Електронна звітність”, який дозволяє ФОП складати і відправляти електронні звіти в державні органи в т.ч. цілодобово;

– застосунок «ПриватКамера» який дозволяє дистанційно вивчати бізнес клієнта та надає можливість підприємцям, керівникам та представникам підприємств без відриву від виробництва передати в Банк необхідну інформацію про свій бізнес чи заставне майно з метою отримання фінансування.

Протягом року за допомогою сервісів ПриватБанку 4,5 млн українців здійснили більше 28 млн міжнародних грошових переказів з-за кордону. За рік кількість здійснених через ПриватБанк міжнародних переказів зросла на 16%, а загальна сума - на 7%. В умовах війни міжнародні перекази в Україні стали все більше диджитальними. У 2022 році майже 97% клієнтів ПриватБанку отримували перекази виключно на картки через Приват24 та інші дистанційні канали - банкомати, термінали самообслуговування та контактний центр. Понад 96% переказів на картку клієнти роблять у Приват24, при цьому майже 1,3 мільйона р2р переказів здійснені за допомогою сервісу переказів за номером телефону, а не номером картки.

Завдяки унікальній технологічній платформі системи PrivatMoney ПриватБанк виступає надійним партнером міжнародних організацій (серед яких: Агентства ООН у справах біженців в Україні, Міжнародного комітету Червоного Хреста, Товариства Червоного Хреста, “Людина в Біді” та інші) по виплаті благодійної допомоги, забезпечуючи прозорість і швидкість виплат допомоги для українців у цей час випробувань.

Як основний банк для юридичних осіб Банк збільшив частку ринку (по оцінках компанії CBR) з 45% до 47%, в тому числі за рахунок розвитку комплексного обслуговування клієнтів через “тарифні пакети”, а частка ринку з еквайрингу зросла до 61.5%.

3.2 Динамічна модель фінансової діяльності банку та її використання в процесі управління

Для забезпечення фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» пропонується в його діяльності використовувати динамічну модель фінансової діяльності банку.

Фінансова діяльність банку характеризується безліччю фінансових потоків, пов'язаних з рухом грошових та інших фінансових ресурсів і складається з залучення коштів (пасивні операції) та їхнього розміщення (активні операції).

Моделюючи фінансові потоки в агрегованому вигляді й, таким чином, описуючи їх динаміку, можна розраховувати обсяг та структуру активів і пасивів банку.

Банківські активи в залежності від ступеня строковості розбиваються на три групи:

- резерв та інші ліквідні активи (далі – активи до запитання X_1);
- активи, розміщені на певний термін (X_2);
- іммобілізовані активи (X_3).

Банківські пасиви відображаються двома групами:

- пасиви до запитання (W_1);
- пасиви, розміщені на певний термін (W_2).

Така структура відповідає задачам стратегічного планування, тобто формування політики управління активами і пасивами та дозволяє розраховувати окремі показники, що характеризують фінансовий стан банку та забезпечують його фінансову стійкість.

Капітал у моделі визначається як різниця між активами і пасивами (рис.3.1).

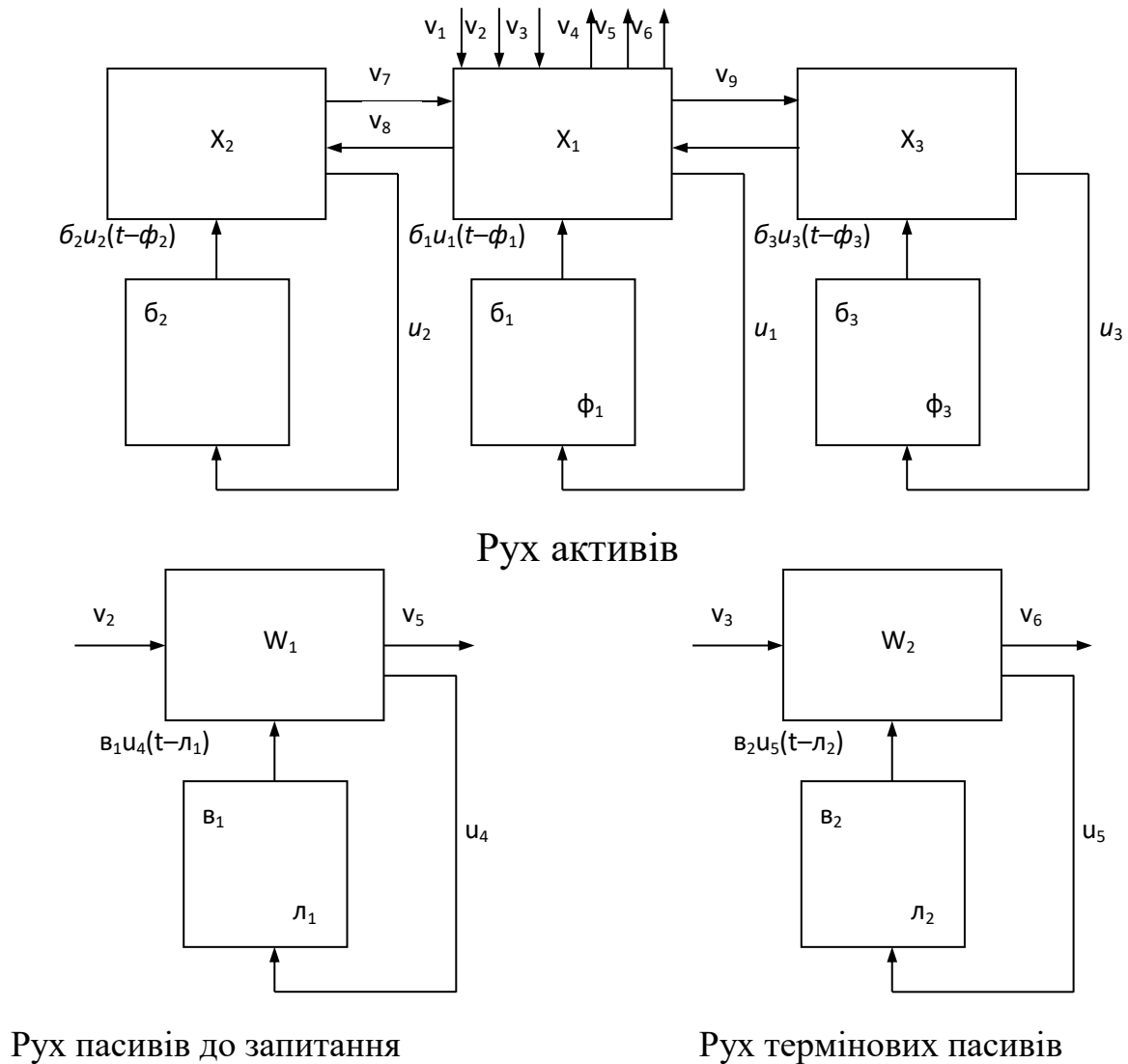

Рисунок 3.1 – Динамічна модель фінансової діяльності банку

Пояснимо зміст моделі, зображеної на рис. 3.1.

Вузловими на даному рисунку є показники X_1, X_2, X_3, W_1 та W_2 , літерами v та u позначено інтенсивність (швидкість) переміщення відповідних груп за одиничний інтервал часу, ϕ та l – середньозважений час циклу обігу групи.

Активи до запитання (X_1). Це найбільш ліквідна група активів. До неї відносяться банкноти та монети в касі банку, кореспондентські рахунки в НБУ й інших банках і т.п.

Ця група активів може поповнюватися за рахунок:

- непроцентних доходів банку (v_1);
- термінових активів (v_7), іммобілізованих активів (v_{10});
- залучення пасивів до запитання (v_2) та термінових пасивів (v_3).

Зменшення цієї групи активів може відбуватися за рахунок:

- процентних і непроцентних витрат банку (v_4);
- відволікання в термінові активи (v_8) та іммобілізовані активи (v_9);
- повернення пасивів до запитання (v_5) та термінових пасивів (v_6).

Активи, розміщені на певний термін (X_2). До цієї групи активів відносяться депозити в інших банках, короткострокові і довгострокові кредити, акції й інші цінні папери т.п. Зміна обсягу термінових активів відбувається внаслідок видачі банком нових позик та погашення заборгованості. Термінові активи можуть поповнюватися за рахунок активів до запитання (v_8 – видача нових кредитів), і зменшуватися шляхом відволікання в ці активи (v_7 – погашення заборгованості).

Іммобілізовані активи (X_3). Це найбільш неліквідна група активів. До неї відносяться цінні папери в портфелі банку на інвестиції, основні засоби і т.п. Іммобілізовані активи можуть поповнюватися за рахунок активів до запитання (v_9) і зменшуватися шляхом відволікання в ці активи (v_{10}). Прикладами таких операцій можуть слугувати купівля-продаж основних засобів, довгострокові інвестиції.

Розглянемо процес відтворення активів.

Усі активи характеризуються параметрами:

- f_i – тривалість циклу обігу групи X_i ;
- b_i – коефіцієнт відтворення групи X_i за цикл;
- u_i – інтенсивність випуску активів групи X_i в обіг.

Модель, що описує відтворення активів, має вигляд:

$$\Delta^{\tau_i} X_i = (\alpha_i - 1) \cdot u_i(t - \tau_i) \quad i = \overline{1,3}, \quad (3.1)$$

де оператор Δ^{τ_i} позначає зміну показника X_i за період τ_i .

Економічний зміст коефіцієнта α – доходність активів за цикл відтворення.

Розраховується цей коефіцієнт як середня доходність активів, що входять до даного показника, з урахуванням його ризику.

При цьому для іммобілізованих активів (ХЗ) коефіцієнт α_3 враховує знос таких активів як “Основні засоби”.

Таким чином модель відображає ринкову або реальну вартість активів та капіталу, що дозволяє зробити більш адекватну оцінку реального стану банку. До того ж ці коефіцієнти включають інфляцію, що враховується при встановленні всіх процентних ставок.

$$\alpha_i = 1 + \frac{\sum_{j=1}^{N_i} (d_{ij} - r_{ij} \cdot S_{ij})}{\sum_{j=1}^{N_i} S_{ij}}, \quad i = \overline{1,3}, \quad (3.2)$$

де d_{ij} – прибутковість (знос) j -го активу, що входить у i -у групу за період τ_i ;

S_{ij} – розмір цього активу;

r_{ij} – ризик активу (цей коефіцієнт приймає значення від 0 до 1);

N_i – кількість активів, що входять в i -у групу.

Пасиви до запитання (W_1). Цю групу складають пасиви, які в будь-який час можуть бути вилучені з банку. До неї відносяться поточні рахунки юридичних і фізичних осіб, кореспондентські рахунки НБУ й інших банків, кредиторська заборгованість і т.п.

Обсяг пасивів до запитання може збільшуватися внаслідок надходження коштів на ці рахунки (v_2) і зменшуватися внаслідок зняття коштів з цих

рахунків (v_5). Ці операції впливають на залишок на рахунках до запитання і, отже, на показник W_1 .

Пасиви, розміщені на певний термін (W_2). До цієї групи відносяться короткострокові та довгострокові депозити юридичних і фізичних осіб. Група може поповнюватися за рахунок залучення термінових пасивів (v_3) і зменшуватися шляхом їхнього повернення (v_6).

Усі пасиви характеризуються параметрами:

λ_j – тривалість циклу обігу групи W_j ;

β_j – коефіцієнт відтворення групи W_j за цикл;

u_{j+3} – інтенсивність випуску пасивів групи W_j в обіг.

Рівняння, що описує відтворення пасивів має вигляд:

$$\Delta^{\lambda_j} W_j = (\beta_j - 1) \cdot u_{j+3}(t - \lambda_j), \quad j = \overline{1,2}. \quad (3.3)$$

Обмеження по потужності системи встановлюється нормативом достатності капіталу (НЗ) НБУ.

3.3. Визначення залежності між показниками діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

Проведемо моделювання залежності показників діяльності та складових активів АТ КБ «ПриватБанк» на основі формування множинної регресії.

Для побудови моделі обираємо значення зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» як результативний показник і ряд таких незалежних змінних:

- розмір кредитного портфеля;
- ліквідні кошти;
- обсяг активів;
- власний капітал.
- кредити та заборгованість клієнтів;

– інвестиційний портфель банку.

Модель множинної (багатофакторної) регресії в загальному випадку має вигляд:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3, \quad (3.4)$$

де y – зобов'язанням банку за квартал (тис. грн.);

x_1 – розмір кредитного портфеля (тис. грн.);

x_2 – ліквідні кошти (тис. грн.);

x_3 – обсяг активів (тис. грн.);

a_0 – вільний член рівняння регресії;

a_1, a_2, a_3 – коефіцієнти рівняння регресії, які характеризують кількісний вплив на результуючий показник зміни величини відповідного факторного показника на одиницю його виміру.

Вхідні дані для проведення кореляційно – регресійного аналізу представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Основні показники діяльності АТ “ПриватБанк”

Рік	Y	X1	X2	X3
1	2	3	4	5
4 квартал 2019р.	259577	61033	28601	314106
1 квартал 2020р.	266424	59745	28557	334570
2 квартал 2020р.	285486	57918	26823	328502
3 квартал 2020р.	302440	58259	28560	352322
4 квартал 2020р.	333112	56805	27030	386940
1 квартал 2021р.	322380	60301	26190	376577
2 квартал 2021р.	327311	64328	27420	371042
3 квартал 2021р.	321290	67415	27352	374609
4 квартал 2021р.	333112	56805	27030	386940
1 квартал 2022р.	362745	76344	32 415	403901
2 квартал 2022р.	402757	78018	29 515	474220
3 квартал 2022р.	438474	73 909	42 587	491397
4 квартал 2022р.	491896	71 416	40 567	549739

Визначимо вектор оцінок коефіцієнтів регресії. Згідно з методом найменших квадратів вектор s виходить з виразу: $s = (X^T X)^{-1} X^T Y$

До матриці зі змінними X_j додаємо одиничний стовпець:

1	61033	28601	314106
1	59745	28557	334570
1	57918	26823	328502
1	58259	28560	352322
1	56805	27030	386940
1	60301	26190	376577
1	64328	27420	371042
1	67415	27352	374609
1	56805	27030	386940
1	76344	32415	403901
1	78018	29515	474220
1	73909	42587	491397
1	71416	40567	549739

Матриця Y

259577
266424
285486
302440
333112
322380
327311
321290
333112
362745
402757
438474
491896

Матриця ХТ

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
61033	59745	57918	58259	56805	60301	64328	67415	56805	76344	78018	73909	71416
28601	28557	26823	28560	27030	26190	27420	27352	27030	32415	29515	42587	40567
31410 6	33457 0	32850 2	35232 2	38694 0	37657 7	37104 2	37460 9	38694 0	40390 1	47422 0	49139 7	54973 9

Перемножуємо матриці, (ХТХ)

13	842296	392647	5144865
842296	55293798376	25749212167	337914636171
392647	25749212167	12197014091	158930031967
5144865	337914636171	158930031967	2093608058529
13	842296	392647	5144865

У матриці (ХТХ) число 13, що лежить на перетині 1-го рядка і 1-го стовпця, отримано як сума добутків елементів 1-го рядка матриці ХТ і 1-го стовпця матриці Х. Помножуємо матриці, (ХТ*Y)

4447004
292566732595
137815457243
1815392736093

Знаходимо зворотню матрицю (ХТХ)⁻¹

	6,0081	-9,1321141508181E-5	-2,7653404318547E-5	2,0744190580168E-6
(X ^T X) ⁻¹ =	-9,1321141508181E-5	2,8551506320404E-9	-6,5994879865904E-10	-1,8631785308491E-10
	-2,7653404318547E-5	-6,5994879865904E-10	8,4805527564833E-9	-4,6930232546791E-10
	2,0744190580168E-6	-1,8631785308491E-10	-4,6930232546791E-10	6,1077887333446E-11

Вектор оцінок коефіцієнтів регресії дорівнює Y(X) = (ХТХ)⁻¹ХТY =

0

-4.6185277824407E-14
-2.8421709430404E-14
1
-1

Рівняння регресії (оцінка рівняння регресії):

$$Y = -44817,6244 + 0,02539X_1 + 0,7294X_2 + 0,9178X_3$$

Знайдемо парні коефіцієнти кореляції – табл.3.2.

Таблиця 3.2 – Результати кореляційного аналізу показників діяльності АТ“ПриватБанк”

	Y	X1	X2	X3
Y	1	0,7093	0,817	0,9921
X1	0,7093	1	0,6265	0,7103
X2	0,817	0,6265	1	0,8027
X3	0,9921	0,7103	0,8027	1

Характеристика рівня тісноти зв'язку (за шкалою Чеддока) наведена в табл.3.3.

Таблиця 3.3 – Характеристика рівня тісноти зв'язку

Показник	X1	X2	X3
Зобов'язання	Високий	Високий	Дуже високий

Між результативним показником та факторами моделі відчутній кореляційний зв'язок, що підтверджує кореляційна матриця.

Множинний коефіцієнт кореляції (Індекс множинної кореляції):

$$R=0,9812$$

Зв'язок між ознакою Y_i факторами X_i суттєвий.

Коефіцієнт детермінації.

$$R^2 = 0,9812^2 = 0,9627$$

Критерій Фішера:

$$R^2 = 1 - \frac{s_e^2}{\sum(y_i - \bar{y})^2} = 0,8724$$

Таким чином, в результаті розрахунків було отримано рівняння множинної регресії:

$$Y = -44817,6244 + 0,02539X_1 + 0,7294X_2 + 0,9178X_3$$

де y – зобов'язанням банку за квартал (тис. грн.);

x_1 – розмір кредитного портфеля (тис. грн.);

x_2 – ліквідні кошти (тис. грн.);

x_3 – обсяг активів (тис. грн.);

a_0 – вільний член рівняння регресії;

a_1, a_2, a_3 – коефіцієнти рівняння регресії, які характеризують кількісний вплив на результуючий показник зміни величини відповідного факторного показника на одиницю його виміру.

Можлива економічна інтерпретація параметрів моделі:

Інтерпретація коефіцієнтів регресії.

Константа оцінює агрегований вплив інших (крім врахованих у моделі x_i) факторів на результат Y і означає, що Y за відсутності x_i склала б $-44817,6244$. Коефіцієнт b_1 показує, що зі збільшенням x_1 на 1 Y збільшується на 0,02539. Коефіцієнт b_2 показує, що зі збільшенням x_2 на 1 Y збільшується на 0,7294. Коефіцієнт b_3 показує, що зі збільшенням x_3 на 1 Y збільшується на 0,9178.

Проведемо оцінку відповідності моделі фактичним показникам. Для цього на основі визначеної моделі розрахуємо результативний показник, що наведене в табл.3.4.

Відповідність моделі фактичним значенням відображає рис.3.2.

Таблиця 3.4 – Розрахунок зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» на основі розробленої моделі

Рік	Y	X1	X2	X3	X4	Yp
4 квартал 2019р.	259577	61033	28601	314106	54529	274372,89
1 квартал 2020р.	266424	59745	28557	334570	68146	281610,17
2 квартал 2020р.	285486	57918	26823	328502	43016	301758,70
3 квартал 2020р.	302440	58259	28560	352322	49882	319679,08
4 квартал 2020р.	333112	56805	27030	386940	53828	352099,38
1 квартал 2021р.	322380	60301	26190	376577	54197	340755,66
2 квартал 2021р.	327311	64328	27420	371042	43731	345967,73
3 квартал 2021р.	321290	67415	27352	374609	53319	339603,53
4 квартал 2021р.	333112	56805	27030	386940	53828	352099,38
1 квартал 2022р.	362745	76344	32 415	403901	41156	383421,47
2 квартал 2022р.	402757	78018	29 515	474220	71463	425714,15
3 квартал 2022р.	438474	73 909	42 587	491397	52923	463467,02
4 квартал 2022р.	491896	71 416	40 567	549739	57843	519934,07

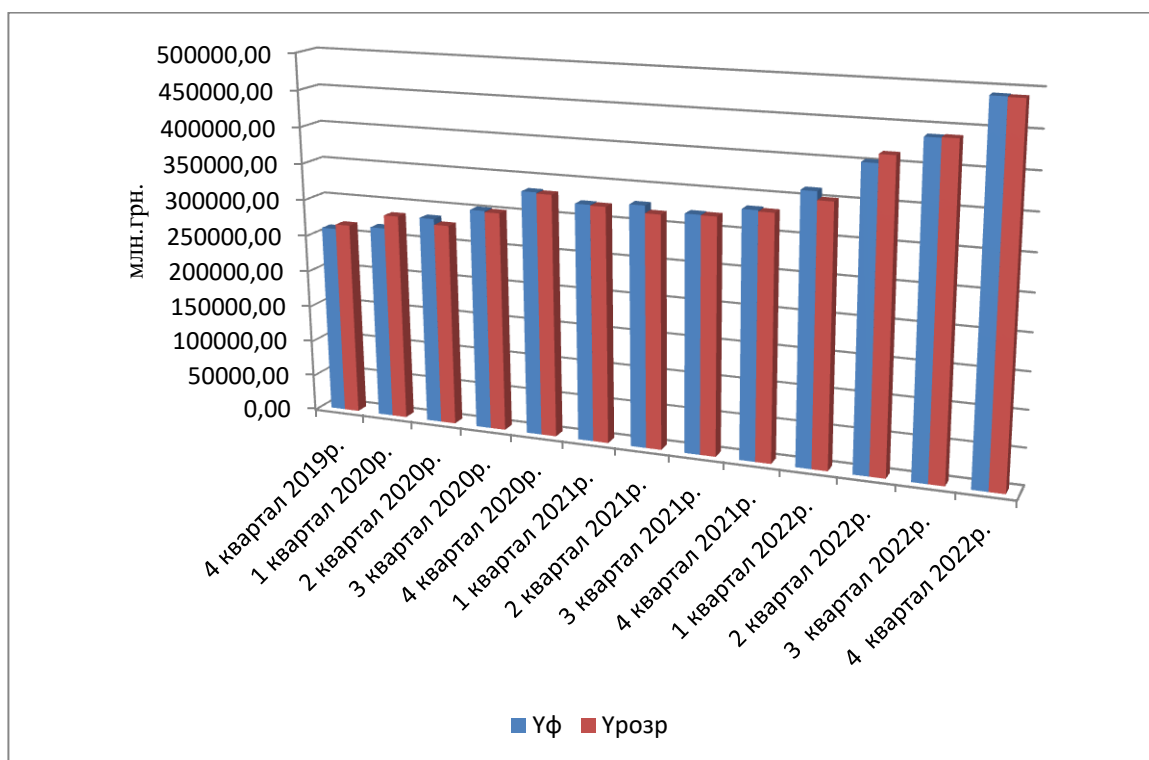

Рисунок 3.2 – Відповідність моделі фактичним значенням

Згідно із проведеним дослідженням, було визначено, що розроблена модель дійсно відповідає показникам діяльності банку, що підтверджується результатами отриманих розрахунків.

Висновки до розділу 3

На основі третього розділу можна зробити наступні висновки:

1. АТ КБ «ПриватБанк» забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів і є лідером українського ринку в роздрібному сегменті, активно просуваючи послуги для малого й середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку становлять кошти фізичних осіб в національній валюті зі значною часткою поточних рахунків.

2. Стратегічна мета АТ КБ «ПриватБанк» нарощування якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів малому і середньому бізнесу (МСБ).

Банк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів.

Поряд з online сервісами АТ КБ «ПриватБанк» має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій).

3. Пріоритетними напрямками діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є підвищення якості процесів обслуговування клієнтів з обов'язковим дотриманням вимог законодавства, розвиток кредитування з підтриманням високої якості кредитного портфеля, вдосконалення та розробка банківських продуктів/послуг, оптимізація інфраструктури.

4. Однак, у період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки цільові пріоритети АТ КБ «ПриватБанк», як державного банку України, полягають в першу чергу в активній участі у забезпеченні фінансової стабільності України, підтримці та стабільності функціонування банківського сектору, забезпеченні фінансування пріоритетних галузей економіки та

безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, у тому числі таких, що знаходяться у державній власності.

5. АТ КБ «ПриватБанк» приділяє значну увагу сфері досліджень і розробок, стимулюючи розвиток інновацій в організації. Зусилля банку в цій сфері під час повномасштабного вторгнення були спрямовані на створення нових продуктів та сервісів для клієнтів, які відповідають умовам військового часу. Крім того, АТ КБ «ПриватБанк» приймав активну участь у формуванні законодавчого поля, щодо захисту прав позичальників, які втратили майно через повномасштабну військову агресію.

6. Для забезпечення фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» пропонується в його діяльності використовувати динамічну модель фінансової діяльності банку. Фінансова діяльність банку характеризується безліччю фінансових потоків, пов'язаних з рухом грошових та інших фінансових ресурсів і складається з залучення коштів (пасивні операції) та їхнього розміщення (активні операції). Моделюючи фінансові потоки в агрегованому вигляді й, таким чином, описуючи їх динаміку, можна розраховувати обсяг та структуру активів і пасивів банку.

7. В розділі проведено моделювання залежності показників діяльності та складових активів АТ КБ «ПриватБанк» на основі формування множинної регресії. Для побудови моделі обираємо значення зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» як результативний показник і ряд таких незалежних змінних, таких як: розмір кредитного портфеля; ліквідні кошти; обсяг активів; кредити та заборгованість клієнтів; інвестиційний портфель банку. Згідно із проведеним дослідженням, було визначено, що розроблена модель дійсно відповідає показникам діяльності банку, що підтверджується результатами отриманих розрахунків.

ВИСНОВКИ

Державні комерційні банки, займаючи домінуюче становище у сфері фінансового посередництва, мають величезний вплив на розвиток економіки країни та окремих її складових. Розвиток банківського сектора стримується низкою обставин як внутрішнього, і зовнішнього характеру.

Фінансові ресурси банку – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

Суспільна форма банківського капіталу – це сукупність відносин економічної власності між різними економічними суб'єктами з приводу залучення, використання і привласнення грошових коштів.

Однією зі складових ресурсів банку є власні кошти, які є джерелом внутрішнього походження. До власних коштів відносять кошти статутного, резервного, страхового й інших капіталів банку, що формуються за рахунок прибутку, а також нерозподілений прибуток минулих та поточного років. Найбільша частина пасивів банку, яка в декілька разів перевищує його власні кошти, - залучені кошти, що визначає специфіку банку як посередника у сфері фінансових відносин. Залучені кошти виступають основним джерелом формування ресурсів банку, які в подальшому спрямовуються для використання у формі проведення активних операцій. У банківській практиці всі рахунки клієнтів, відкриті в банку, узагальнено називають депозитами, а отже, залучені кошти – депозитними зобов'язаннями. Це джерело формування ресурсів є традиційним у банківській практиці, однак з розвитком вітчизняного фінансового ринку, залучення вітчизняної банківської системи у світові інтеграційні процеси зростає роль іншого джерела формування ресурсів банку - запозичених коштів. Відмінною особливістю запозичених коштів, виходячи з механізму їх акумуляції, є те, що в цьому випадку їх формування здійснюється за безпосередньої ініціативи банку, в той час як під час формування залучених ресурсів ініціаторами виступають клієнти банку.

Проведено дослідження стану банківської системи України в сучасних умовах та визначено його основні тенденції. Динаміка та сучасний стан показників української банківської системи демонструє, що за останні роки банківський сектор України пройшов складний шлях реформ та змін, що дозволило збільшити свою стійкість та ефективність. Аналіз фінансового стану банківської системи України за період 2018–2022 роки показують про те, що найскладнішими видались 2018–2019 роки. Цьому передували ускладнення спровоковані у 2014 році політичною ситуацією в країні. Внаслідок чого знизився обсяг виробництва у основних секторах економіки, відбувся процес девальвації. В умовах воєнного стану банківський сектор України продовжує працювати, відновлювати роботу відділень в звільнених регіонах України та активно розвиватись.

Основними тенденціями у період з 2018 по 2022 роки залишились: зменшення кількості банків та їх структурних підрозділів, позитивна динаміка активів банків, збільшення пасивів банків та їх зобов'язань, тощо. Отже, можна говорити, що в цілому банківська система витримала серйозні виклики сучасного етапу: банки працюють і кредитують, зберігаючи свою ліквідність.

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком з фокусом на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі.

2022 рік став для України в цілому та банку, зокрема, визначається нападом росії та введенням воєнного стану в Україні з 24.02.22. Економічна ситуація в країні протягом року характеризується розгортанням наслідків воєнного стану, що перш за все виявляється в зростанні інфляційних процесів, падінні ВВП, тиску на валютний ринок.

Ключовими в діяльності Банку є фінансові, трудові та технологічні ресурси. Результати аналізу основних економічних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022рр. показали, що середньорічна вартість активів банку у 2021 році склала 391911млн.грн., що на 45787 млн.грн., більше

ніж у 2020 році, а у 2022р. вони дорівнювали 470946 млн.грн., що на 79036 млн.грн.. більше, ніж у 2021 році.

У загальній сумі ресурсів, якими володіє комерційний банк, переважають зобов'язання банку. В структурі зобов'язань банку протягом 2022 р. відбулись наступні суттєві зміни:

– частка коштів клієнтів банку збільшилась на 0,56%, з 97,2% на 01.01.2022 до 97,76 % на 31.12.2022;

– частка забезпечень збільшилась на 0,11 %, з 1,09 % на 01.01.2022 до 1,2% на 31.12.2022;

– частка інших нефінансових зобов'язань зменшилась на 0,07 %, з 0,54% на 01.01.2022 до 0,47 % на 31.12.2022.

В структурі капіталу банку протягом 2021р. суттєво зменшується частка акціонерного капіталу на 80,75% та зменшується частка емісійного доходу на 0,01%. Частка нерозподіленого прибутку при цьому зростає на 88,92%. В структурі капіталу банку протягом 2022р. збільшується частка акціонерного капіталу на 47,24% та зменшується частка емісійного доходу на 0,01%. Частка нерозподіленого прибутку при цьому зменшується на 35,19%.

Результати аналізу активів АТ КБ «ПриватБанк» показали зміни в складі та структурі активів. В структурі активів переважає інвестиційний портфель, його частка знаходиться в межах від 49,13% до 57,95%.

За підсумками 2022 року Банк має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог Національного банку України. Регулятивний капітал Банку на кінець 2022 року становить 54,5 млрд. грн., а норматив адекватності регулятивного капіталу 23,78% (при нормі >10%).

Для проведення аналізу фінансової стійкості банку розрахована певна група коефіцієнтів. В 2021 р. зменшився коефіцієнт захищеності власного капіталу з -0,07 до -0,09. Але все рівно цього не достатньо, так як коефіцієнт має від'ємне значення. Коефіцієнт надійності протягом 2022 р. збільшився з 14 % до 17 %.

АТ КБ «ПриватБанк» забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів і є лідером українського ринку в роздрібному сегменті, активно просуваючи послуги для малого й середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку становлять кошти фізичних осіб в національній валюті зі значною часткою поточних рахунків.

Стратегічна мета АТ КБ «ПриватБанк» нарощування якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів малому і середньому бізнесу (МСБ).

Банк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів.

Поряд з online сервісами АТ КБ «ПриватБанк» має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій).

Пріоритетними напрямками діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є підвищення якості процесів обслуговування клієнтів з обов'язковим дотриманням вимог законодавства, розвиток кредитування з підтриманням високої якості кредитного портфеля, вдосконалення та розробка банківських продуктів/послуг, оптимізація інфраструктури.

Однак, у період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки цільові пріоритети АТ КБ «ПриватБанк», як державного банку України, полягають в першу чергу в активній участі у забезпеченні фінансової стабільності України, підтримці та стабільності функціонування банківського сектору, забезпеченні фінансування пріоритетних галузей економіки та безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, у тому числі таких, що знаходяться у державній власності.

АТ КБ «ПриватБанк» приділяє значну увагу сфері досліджень і розробок, стимулюючи розвиток інновацій в організації. Зусилля банку в цій сфері під час повномасштабного вторгнення були спрямовані на створення нових

продуктів та сервісів для клієнтів, які відповідають умовам військового часу. Крім того, АТ КБ «ПриватБанк» приймав активну участь у формуванні законодавчого поля, щодо захисту прав позичальників, які втратили майно через повномасштабну військову агресію.

Для забезпечення фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» пропонується в його діяльності використовувати динамічну модель фінансової діяльності банку. Фінансова діяльність банку характеризується безліччю фінансових потоків, пов'язаних з рухом грошових та інших фінансових ресурсів і складається з залучення коштів (пасивні операції) та їхнього розміщення (активні операції). Моделюючи фінансові потоки в агрегованому вигляді й, таким чином, описуючи їх динаміку, можна розраховувати обсяг та структуру активів і пасивів банку.

В розділі проведено моделювання залежності показників діяльності та складових активів АТ КБ «ПриватБанк» на основі формування множинної регресії. Для побудови моделі обираємо значення зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» як результативний показник і ряд таких незалежних змінних, таких як: розмір кредитного портфеля; ліквідні кошти; обсяг активів; кредити та заборгованість клієнтів; інвестиційний портфель банку. Згідно із проведеним дослідженням, було визначено, що розроблена модель дійсно відповідає показникам діяльності банку, що підтверджується результатами отриманих розрахунків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Кондор, 2011. 416 с.
2. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики : монографія. Київ:КНЕУ, 2002. 276 с.
3. Арбузов С. Г., Колобов Ю. В., Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківська енциклопедія. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.
4. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
5. Банківські операції : підручник / [А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; за ред.д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза]. Київ: КНЕУ,2010. 384с.
6. Банківські операції: підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 696 с.
7. Банківські операції: підручник / заг. ред. А. М. Мороза. 3-тє вид., переробл. і доп.Київ: КНЕУ, 2008. 608 с.
8. Божидарнік Н. В. Валютні операції: підручник. Київ: ЦУЛ, 2013. 698 с.
9. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. Київ: Знання, 2004. 324 с.
10. Васюренко О. В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: навч. посібник.Київ: Знання, 2006. 463 с.
11. Владичин У. В. Банківське кредитування. Київ: Атака,2008. 648 с.
12. Вовк В. Я. Кредитування і контроль: навч. посіб. Київ:Знання, 2008. 463 с.
13. Вовчак О. Д. Банківська безпека. Київ: Знання, 2013. 237 с.
14. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник. Київ: Знання, 2008. 564 с.

15. Волохата К. О. Сутність і значення ресурсної бази банків. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. № 1. С. 147-154.
16. Галіцейська Ю. М. Ресурсна політика комерційних банків: навч. посіб. Тернопіль, Астон, 2014. 185 с.
17. Герасимович А. М., Парасій-Вергуненко І. М., Кочетков В. М. та ін. Аналіз банківської діяльності: підручник. за заг. ред. д-ра екон.наук, проф. А. М. Герасимовича. Київ: КНЕУ, 2010. 599 с.
18. Герасимчук З. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посібн. Херсон: Олді-плюс, 2015. 570 с.
19. Дадашова П. Фінансова оборона країни. Як працює банківська система під час війни. *Українська правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/16/684104> (дата звернення 20.11.2023).
20. Дорошенко Г. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навч. посіб. Харків: НТМТ, 2013. 211 с.
21. Доходи та витрати банків України. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1> (дата звернення: 20.11.2023).
22. Енциклопедія банківської справи України / ред. В. С. Стельмах; Національний банк України, Інститут незалежних експертів. Київ: Молодь: Ін Юре, 2001. 680 с.
23. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків: навч. посіб. Суми: «Університетська книга», 2007. 523 с.
24. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: підручник. Київ: КНЕУ, 2012. 477 с.
25. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. Тернопіль: Вектор, 2013. 572 с.
26. Ільчук П., Коць О., Кудь А. Показники капіталізації банківської системи України: фактичний стан та порівняльна характеристика із

показниками Польщі, Швейцарії та Німеччини. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020. № 1 (21). С. 195–205. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/555/457>

27. Карась П. М., Приходько Н. В., Пашенко О. В. та ін. Банківська система: навч. посібн. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 292 с.

28. Князь С. В., Другов О. О., Федорчак О. Є, Прохоренко В. П. Аналіз динаміки розвитку банківського сектору України. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/344311639_ANALIZ_DINAMIKI_ROZVI_TKU_BANKIVSKOGO_SEKTORU_UKRAINI

29. Коваленко В.В. Фінансова безпека банків в умовах воєнного стану. *Фінансовий простір*. 2022. № 4 (48). URL: <http://fpnpu.cibs.ubs.edu.ua/article/download/272736/268679> (дата звернення: 20.11.2023).

30. Ковальчук К. Ф. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 150 с.

31. Кознова О. За 2022 рік банки скоротили кожне п'яте відділення – огляд банківського сектору від НБУ. Ліга Закон.2023. URL: https://biz.ligazakon.net/news/217614_za-2022-rk-banki-skorotili-kozhne-pyate-viddilennya---oglyad-bankvskogo-sektoru-vd-nbu.

32. Копилюк О. І. Банківські операції: навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 536 с.

33. Корнилюк Р. Головні тенденції банківського ринку після 12 місяців війни. Економічна правда. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/13/697976>.

34. Король М. М., Співак В. О., Куліковська І. В. Сучасний стан показників української банківської системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Випуск 47 / 2023 С.41-47. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/47_2023ua/10.pdf

35. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 486 с.
36. Кравець В. М., Кравець О. В. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність. Київ: Знання-Прес, 2003. 470 с.
37. Крупка М. І., Андрущак Є. М., Пайтра Н. Г. Банківська система: підручник. за ред. д.е.н., проф. М. І. Крупки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 556 с.
38. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 400с.
39. Кузнецова С. А., Болгар Т. М., Пестовська З. С. Банківська система: у схемах і таблицях. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 320 с.
40. Кузнецова С. А., Пестовська З. С. Банківська система: практикум Київ: Центр учбової літератури, 2014. 348 с.
41. Кузнецова Л. В. Кредитний менеджмент: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. 322 с.
42. Кутідзе Л. С. Структура залучення фінансових ресурсів комерційним банком: деформація під впливом світової фінансової кризи. *Економічний простір*. 2009. № 23/2. С. 131-139.
43. Лаврушин О. І. Формування фінансових ресурсів комерційних банків. *Фінанси України*. 2011. № 7. С. 110-115.
44. Левандівський О. Т. Банківські операції. Київ. Знання, 2012. 463 с.
45. Луців Б. Л. Інвестиційна політика банків: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. 266 с.
46. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн: підручник. Київ: Алерта, Центр учбової літератури, 2010. 589 с.
47. Мордань Є.Ю., Журавка О.С., Діденко К.В., Кравченко Я.І. Фінансова безпека банківської системи України: сутність та оцінка. *Бізнесінформ*. 2021. № 1. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-243_251.pdf (дата звернення: 19.11.2023).

48. Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Львів: Світ, 2005. Т. 1. 616 с.
49. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
50. Огляд банківського сектору. Періодичні видання національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2022-08.pdf?v=4
51. Основні показники діяльності банків. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1> (дата звернення: 18.11.2023).
52. Правдиковська І.І., Дорошенко Н.О. Вплив війни на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 150–153. URL: <https://molodyvchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5583> (дата звернення: 17.11.2023).
53. Присяжнюк О. П. Джерела формування та зміцнення ресурсної бази комерційних банків в Україні. *Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України* : зб. наук. праць. 2011. № 31. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/socgum/pprbsu/201131/11_31_27.pdf.
54. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року No 64/202. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397.2>.
55. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану : Постанова Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 № 18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18 (дата звернення: 17.11.2023).
56. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова НБУ від 24 лютого 2022 року No 18 / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18.

57. Руда О. Л. Сучасний стан банківської системи України та її конкурентоспроможність. *Ефективна економіка*. 2019. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2019/63.pdf

58. Руцишин Н. М. Фінансові ресурси банку та особливості їх формування в сучасних умовах. *Збірник наукових праць ДЕГУТ. Серія "Економіка і управління"*. 2014. № 30. С. 263-279

59. Руцишин Н. М., Костак З. Р. Банківська система України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 16. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/119.pdf

60. Системно важливі банки України. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/about/sib> (дата звернення: 19.11.2023).

61. Ситник Н.С., Прицак Я.М. Банківська система України в умовах війни: ризики та оцінка безпеки. «Молодий вчений» Економічні науки. №6. (118), 2023. С.94-98.

62. Ситник Н.С., Васьків І.М. Фінансова безпека банків як один із складників фінансової безпеки держави. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2018. Том 29 (68). № 6. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/29-1.pdf> (дата звернення: 20.10.2023).

63. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Blashchuk_Petyk_13_end.pdf (дата звернення: 19.10.2023).

64. Скаско О. І., Смовженко Т. С., Могильницька М. П. Банківський нагляд: підручник. Київ. УБС НБУ, 2011. 432 с.

65. Стан фінансового сектору України та заходів НБУ з підтримки його безперебійного функціонування в умовах воєнного стану. Національний банк України. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/stan-finansovogo-sektoru->

ukrayini-ta-zahodi-nbu-z-pidtrimki-yogo-bezperebiynogo-funktsionuvannya-v-umovah-voyennogo-stanu.

66. Хижинська О. А., Волкова В. В. Банківська система України: сучасний стан, проблемні аспекти та перспективи розвитку. 2021. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11291>

67. Холодна Ю. Є., Рац О. М. Банківська система: навч. посібн. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. 316 с.

68. Які грошові перекази за кордон дозволені: роз'яснення НБУ. Дебет-Кредит. 2022. URL: <https://news.dtki.ua/finance/bank-system/76363-iaki-groshovi-perekazi-za-kordon-dozvoleni-roziasnennia-nbu>.

69. Plotnikov O. The response of the Ukrainian banking sector to the Ukraine-Russia conflict. International Bar Association. 2022. URL: <https://www.ibanet.org/Banking-market-response-to-Russian-military-aggression-against-Ukraine>

70. Poluschkin G., Repko M., Kirchner R. The banking sector during war: challenges and outlook. *German Economic Team*. 2022. URL: https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2022/05/GET_UKR_NL_163_2022_en-1.pdf

71. Strokovich H., Kumar A., Pohorelenko N., Dzenis O., Dzenis V. Comparative Analysis of Factors Non-Performing Loan in Ukraine and India. *TEM Journal*. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/347297508_Comparative_Analysis_of_Factors_Non-Performing_Loan_in_Ukraine_and_India

ДОДАТКИ

Звіт АТ КБ «ПриватБанк» про фінансовий стан за 2020 р.

Показники	Станом на 31 грудня 2020 року	Станом на 31 грудня 2019 року
1	2	3
АКТИВИ		
Готівкові кошти та їх еквіваленти	49911	45894
Кредити та аванси банкам	25059	27118
Кредити та аванси клієнтам	55021	59544
Інвестиційні цінні папери		
В тому числі		
– за справедливою вартістю через прибуток та збиток	100750	84680
– за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	119196	66602
– за амортизованою собівартістю	1715	875
Поточні податкові активи	6660	2257
Відстрочені податкові активи	32	
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	155
Інвестиційна нерухомість	2933	3379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1748	1716
Основні засоби	5894	4764
Інші фінансові активи	3448	2210
Інші нефінансові активи	8900	9285
Непоточні активи, або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	1228	1244
ВСЬОГО АКТИВІВ	382525	309723
ПАСИВИ		
Заборгованість перед НБУ		7721
Кошти банків	2	201
Кошти клієнтів	312708	240621
Інші залучені кошти		2639
Відстрочені податкові зобов'язання	146	121
Інші фінансові зобов'язання	4059	
Забезпечення, у т.ч.	10687	2363
– резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	329	290
– інші забезпечення	10358	2073
Інші нефінансові зобов'язання	2098	1528
Всього зобов'язань	329700	255194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Статутний капітал	206060	206060
Емісійний дохід	23	23
Результат від операцій з акціонером	12174	12174
Інші резерви	-2248	-660
Резерви та інші фонди банку	8481	6850

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКА А

1	2	3
Накопичений дефіцит	-171665	-169918
Всього власного капіталу	52825	54529
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	382525	309723

Звіт АТ КБ «ПриватБанк» про прибутки, чи збитки, сукупні доходи за 2020 р.

Показники	2020 рік
Процентні доходи, в т.ч.	33563
– процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	
– інші процентні доходи	
Процентні витрати	11961
Чистий процентний дохід	21602
Відрахування до резерву на зменшення корисності	1771
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	19831
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	
Комісійні доходи	27649
Комісійні витрати	(8888)
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з іноземною валютою	3103
Чистий прибуток/ (збиток) від переоцінки іноземної валюти	6
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	
Чистий прибуток від модифікації фінансових активів та зобов'язань, що оцінюються за амортизованою вартістю та фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	16045
Втрати щодо резерву під юридичні ризики	(8577)
Збитки від уцінки будівлі	(256)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя	(119)
Зменшення корисності, відновлення корисності інвестицій в асоційовані компанії	(124)
Адміністративні та операційні витрати	(18006)
Інші доходи	1090
Прибуток до оподаткування	24296
(Витрати на сплату податків) доходи від повернення податку	6
Прибуток за рік	24302

Звіт АТ КБ «ПриватБанк» про фінансовий стан за 2022 р.

Показники	Станом на 31 грудня 2022р.	Станом на 31 грудня 2021р.
1	2	3
АКТИВИ		
Готівкові кошти та їх еквіваленти	96380	52835
Кредити та аванси банкам	103837	26243
Кредити та аванси клієнтам	68084	68218
Інвестиційні цінні папери В тому числі	239752	222277
– за справедливою вартістю через прибуток та збиток	95716	93096
– за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	143920	129074
– за амортизованою собівартістю	116	107
Поточні податкові активи	9079	9978
Відстрочені податкові активи	1100	
Інвестиційні в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	30
Інвестиційна нерухомість	2155	1989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1389	1288
Основні засоби	5228	6074
Інші фінансові активи	4309	2644
Інші нефінансові активи	9189	9713
Непоточні активи, або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	64	7
ВСЬОГО АКТИВІВ	540596	401296
ПАСИВИ		
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Кошти банків		3
Кошти клієнтів	471970	325303
Інші залучені кошти	128	
Відстрочені податкові зобов'язання		159
Інші фінансові зобов'язання	2634	3770
Забезпечення, у т.ч.	5804	3651
– резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	1280	373
– інші забезпечення	4524	3278
Інші нефінансові зобов'язання	2271	1795
Всього зобов'язань	482807	334681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Статутний капітал	206060	206060
Емісійний дохід	23	23
Результат від операцій з акціонером	12174	12174
Інші резерви	(15168)	(4091)
Резерви та інші фонди банку	11449	9696
Накопичений дефіцит	(156749)	(157247)

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКА Б

1	2	3
Всього власного капіталу	57789	66615
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	540596	401296

Звіт АТ КБ «ПриватБанк» про прибутки, чи збитки, сукупні доходи за 2022 р.

Показники	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи, в т.ч.	43686	35854
– процентний дохід, обчислені із застосуванням методу ефективного відсотка	38905	30870
– інші процентні доходи	4781	4984
Процентні витрати	3768	6537
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД	39918	29317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	(15396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	24522	28461
Комісійні доходи	32945	35057
Комісійні витрати	12505	11840
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з іноземною валютою	14655	3226
Чистий прибуток/ (збиток) від переоцінки іноземної валюти	-7760	1017
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	119	32
Чистий прибуток від модифікації фінансових активів та зобов'язань, що оцінюються за амортизованою вартістю та фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	2608	(7666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	267	(873)
Втрати на виплати працівникам	(10096)	(8904)
Амортизаційні витрати	(1970)	(2183)
Інші адміністративні та операційні витрати, в т.ч.	(10473)	(2348)
– розформування (втрати на створення) резерву під юридичні ризики	(885)	6464
– адміністративні та операційні витрати	(9588)	(8812)
Інші доходи	2815	1286
Інші прибутки (збитки) – збиток від модифікації фінансових активів	(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою, або нижчою, ніж ринкова	(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою вартістю	4	77
Прибуток до оподаткування	34672	35067
(Витрати на сплату податків) доходи від повернення податку	(4474)	(17)
Прибуток за рік	30198	35050